

מהמילה ואין לבטלה בשום פנים, ולא הזכיר שיש חולקים על כך. ועוד הוסיף שכל המבקשים לבטל את המציצה בפה הם מן המשיחיתים את כרם ישראל. וגם בזה לא צדקו דבריו שהרי אין לחשוות מחלה למחלה, כש"כ שכפי המבואר לעיל גדולי פוסקי דורנו חששו בפירוש להתדבקות במחלה. (וכפי שידענו מממקרים של התדבקות ל"ע בעוסקים בדמים. ואמנם הביא בעמ' ק"ט את תשובת הגר"ש אלישיב והגר"מ קליין שהבאנו לעיל אך בתמצית דתמצית ובהשמטת משקל הדברים כמובא לעיל).

בשנת תשנ"א התפרסם בניו יורק בספר מנחת מנשה (ח"ב סי' ז' לרב מנשה פורר) בענין המציצה כך:

א. הראשונים כמעט שלא דנים על ענין המציצה, ורק האחרונים האריכו בזה, ומאז לא פסקה המח'. אח"כ מביא את תשובות האבני"ז החת"ס והגר"ד פרידמן מקרלין.

ב. הוא תמה מהיכן יש היתר למצוץ בשבת אחרי שלפי הרופאים זו רפואה מיוחדת לחלוטין. ומביא את תשובת הרמ"א סי' ע"ו שלדעת הר"ם והטור שבת הותרה לצורך פיק"נ, וה"ה כאן. ואח"כ מסתפק בדעת הר"ם ושאר"י, וכי'.

ג. כשא"א למצוץ כגון בחשש אידס וכד' יש להשתמש בתרופות שיהיו במקום מציצה!

כאמור לעיל גדולי פוסקי דורנו לא קבלו דעתו. ראשית המציצה היתה תמיד חלק מהמילה אם מחמת המצוה ואם מחמת הסכנה, וכך נהגו ישראל בכל דור ודור בחול ובשבת. וע"כ גם לסוברים ששבת דחוייה מוצצים בשבת. כמו"כ הפוסקים גם כאשר חששו למחלה מדבקת לא ביטלו את המציצה אלא דרשו שתיעשה בצינורית ולא בפה.

יש להעיר שפרט לאידס אף צהבת נגיפית מאד מדבקת, ומותר למול ולפרוע תינוק כזה עם כפפות ולמצוץ בכלי. (אפשר גם לתת חיסון ואז לחכות 45 יום ואז ברור שאין לו צהבת.)

להוציא מידי איסור ודאי, וכמו שאמרנו שאין ספק מציא מיד ודאי עדיף מחזקת ממון, כן עדיף איסור שבת ודאי, מחזקת מעוברת או סיס.⁴⁶¹ ובביאור הלכה להמשיכני כתיב: דנראה דלהכי נקט הפמיג בלשון 'אפשר משום דאוקי בחזקת מעוברת', משום דסייל דאותה חזקת מעוברת אינה חזקה כי"כ כדי לדחות שבת ואפי' בחול יש לעיין אם אמרינן השתא ילדה, עיי"ש.⁴⁶² למעשה, בשני המקרים נדחית מילתו ליום א', דכיום י' אי אפשר למולו דשמא מחוסר זמן הוא, ובשבת שמא אינה זמנו.

ח. מדוע מילה נחשבת מלאכה הצריכה לגופה

תשובה: לכאורה מילה היא מלאכה שאצ"ל שהרי מקלקל הוא וגם אינו צריך לעולה, אלא לדחותה מהגוף כמוציא את המת לקבורו. האומנם דבשבת דייקה הגמי, דמדאכטריד קרא למישרי מילה בשבת מיביום השמיני ואפי' בשבתי שמע מינה דחובל בעלמא חייב.⁴⁶³ לריש אפ"י דכל המקלקלן פטורין משום דהוי משאצ"ל דפטור עליה, מי"מ חובל ומבעיר גלי רחמנא דחייב עליהם, שהרי התירה תורה מילה בשבת, שי"מ דחובל בעלמא חייב. והבערה, מקלקל הוא אצל עצים ומי"מ אסרה תורה הבערה בבת כח.⁴⁶⁴ שמע מינה דמבעיר בשבת חייב.

גם לרי"י כל המקלקלן פטורין בשבת, דאפ"י דסי"ל משאצ"ל חייב עליה היינו דווקא במקלקל אצל מלאכה עצמה ומתקן אצל אחרים, אבל במקלקל גמור ואינו מתקן אף לרי"י פטור.

במילה ובהבערה נחשב מתקן ואף לרי"י חייב, שהרי במילה מתקן את האיש להיות נותר באכילת קרבן פסח ותרומה ובמבעיר מתקן הוא את האבר ומצרפ.⁴⁶⁵ וכתב

יחיד שמא.⁴⁶¹
אויח שלא ד"ה ביהיש, וראה מהרי"ש קלוגר בספרו שו"ת טוב טעם ודעת מהדו"ק – רכה, שחולק.
וכתב: דאם הספק הוא אם נוכל ביזם או בלילה, נראה דמותר למולו בשבת מכא דאולגין בתר חזקה.
דמניקרא דהיתה מעוברת ואמרין השתא נוכל, דאוסורא אולגין בתר חזקה.
קו עיי"א.⁴⁶³
דאיתא ביבמות ו עיי"ב.⁴⁶⁴
רש"י שם וכי"כ הרי"ח שבת קלו עיי"א.⁴⁶⁵

הדרי"ה.⁴⁶⁶ יבמדרש הגדה מצאתי טעם לדברי ר' יוחנן דחשיב ליה תיקון גברא במילה – "כבמורה בתנאה בראשיתה ראיתי אבותיכם",⁴⁶⁷ מה תאנה זו אין בה פסול אלא העוקץ בלבד כך האבות לא היה בתן פסול אלא הערלה בלבד, עיי"כ. ויש מי שאמר, שאפשר שאף מילה הוי מלאכה הצריכה לגופה, שהרי רוצה הוא בציאת הדם בחיתוך, שהרי צריך דם במילה ודמי לחובל וצריך לדמו.⁴⁶⁸

מציצה בפה או אף בשפופרת?

כידוע דן באורך בשאילה זו השדי חמד במערכת מילה,⁴⁶⁹ ומסקנתו, דאין לעשות המציצה באופן אחר מכפי הנהוג, שהיא מציצה בפה. וכפי לשון הכרזו שיצא מהדברים בירושלים בשנת התרס"א. ומי"מ ראינו להביא חלק מהדברים בקצרה כצורך השעה.

תחילה יש לברר אם מציצה היא חלק ממצות המילה, או דאינה אלא מניעת סכנה העולה לחגור עיי' המילה.

בגמ' שבת⁴⁷⁰ איתא: 'אמר רב פפא האי אומנא דלא מיני, סכנה הוא ומעברין ליה, דזומיא דאיספולית וכמון כי לא עביד סכנה היא, אף היי כי לא עביד סכנה היא. והביאו הרי"ף שם. וכן פסק הרמב"ם בתלכי מילה.⁴⁷¹ ידמוצץ את המילה עד שיצא הדם ממקומות רחוקים כדי שלא יבא לידי.⁴⁷² סכנה וכי"כ השר"י.⁴⁷³ ובהרבה פוסקים.

האומנם, דיש שכתבו דאפ"י שהמציצה משום סכנה, מי"מ חלק ממצות המילה היא. וכן כתב בשו"ת יודא יעלה,⁴⁷⁴ כי הנה המציצה מפרק הדם והוא אב מלאכה ודחה לשבת החמורה וליוה"כ, ואי לא דמעכב המציצה לגוף המצוה, לא היה דוחה לשבת וליוה"כ ויזיט. אלא ודאי כך נתנה הלכה למשה מסיני מלבד טעם הסכנה הנאמר בגמרא, ומכ"כ לדעת המורה

שבת שם.⁴⁶⁶
הושע ט. י.⁴⁶⁷
ראה גמ' שבת קו עיי"א, רמב"ם פי"ח ה"ז.⁴⁶⁸
חלק ט' בסופו.⁴⁶⁹
קלו עיי"ב.⁴⁷⁰
פי"ב ה"ב.⁴⁷¹
יחיד רס"ז סע"ז ג.⁴⁷²
מהגאון מהרי"י אסאד יחיד רנ"ח.⁴⁷³

בס"פ מט משלישי, שטעם המצוה במילה להשלים חסרון המדות, להחליש זה האבר בשפיעת דמו דווקא וכמשי' וגם את דם ברייתו' וכו'.⁴⁷⁴ לפיכך, הכרח גדול הוא המציצה להמשיך הדם מכל גידל האברים שנקשרים בו בראש הווייה, להחליש כח התאווה היתירה מכל הגוף, ע"כ. הרי שחייב המציצה כחלק מן המצוה, אף אם ימצא שהעדרה אין בו מן הסכנה. וכן כתב בספר ברית אבות⁴⁷⁵ דמבואר מדברי חז"ל דמציצה, היא חשובה כמו מילה ופריעה וכמו שכתב בספר אור החיים⁴⁷⁶ כי צריך לעשות שלוש דברים במצות המילה והם: מילה, פריעה ומציצה. מילה היא כריתת הערלה והוא אומרו ימול פני יכרות, הפריעה היא מה שפורע העור הדק לבי וא"צ לכרות, והמציצה הוא דם מוזהם וציווה ה' למצוץ דם זה ושדם זה שהוא גייס בחינת ערלה, וכן ייסד הפיסן, הרחמן הוא יבדק את המל בשר הערלה ופרע ומצץ דמי המילה, איש הירא ורך הלבב עבודתו פסולה, אם שלש אלה לא יעשה לה, ונראה מזה דשלושתן שקולים המה, והוסיף: דנראה לו דאף בנוגד מהול דאין חיתוך ופריעה, רק מטופין דם בבית, צריכין ג"כ לעשות מציצה בפה כדי שלא יחקה את המתחדשים כני"ל.

המורם מהני"ל דמציצה חלק ממצות המילה ולא גרועה מחיתוך ופריעה, אם מחמת הסכנה, אם מהלכה למשה מסיני ואם משני הטעמים הנ"ל יחד.

עתה נדון בחובת המציצה אם ניתן לעשותה בכל דרך שהיא המוציאה את הדם, או דוקא בפה. לכאורה יראה הדבר תלוי בגידול לעיל, דאם נאמר דאינה אלא משום סכנה, מאי נפימ במה תימנע הסכנה אם ע"י מציצה בפה, או בכלל, או ע"י ספוג ובפרט אם יש חשש שבמציצה בפה יגרם סכנה לתינוק או למוהל דנמצא תיקונו זה הוא קלקול, דמתקן בדבר אחד ומקלקל באחר, והרי יכול לעשות ע"י כלי מבלי לגרום לחשש סכנה כלל. איברא דאם נאמר דהמציצה בפה היא חלק מהמילה וכמו שכתבו המקובלים⁴⁷⁷, ידחטא אדם הראשון היה בשליחות ידיים, כי בידיים לקח ובפה אכל וגם זאת המצוה, בידיים נמולים ובפה מוצצים לתקן חטא זה, עכ"ל. הרי דיש ענין לעשותה דווקא בפה, ואף אם יש חשש סכנה, כיון דאינו אלא חשש רחוק, לא נבטל בזה עיקר המצוה דהיא בפה.

474. זכריה ט. יא.
475. להרחיב מזה"ל שבת ילפשי' וחובא בשדי חמד מערכת מילה סימן א-לה.
476. ויקרא יב. ג.
477. חובא בספר חסד לאברהם עין הקורא נדה טא.

וכן כתב בשדי חמד⁴⁷⁸: 'שאף הרוצים לשנות מציצה בפה ולעשותה בכלי או בסמרטוטין, גם הם מודים שמימי עולם ומשנים קדמוניות, היתה המציצה בפה, והם הם שרצים לחדש דבר מעתה עפ"י טענת חשש סכנה לפי דברי הרופאים. ואף אם היו כל הרופאים שבעולם שווים בדעה אחת לומר שיש סכנה בזמן הזה מזה שלא היה בזמן השי"ס, ושעל כן צריך לשנות עשייתה באופן אשר נאותה להם, מסופקני מאד אם היינו רשאים לשנות כי אחרי שהמקמים כן לקדושים אשר בארץ, רוח ה' דבר בקדשם וכל מעשיהם לשם שמים, חלילה להעלות על הדעת אחת מני אלה שיהיו נשלים, חס ושלום לתקן דבר שתהיה תקלה לדורות הבאים וזעזעם, ואין הקב"ה מביא תקלה גדולה כזו על ידי הצדיקים עצמם, כי יש שלא כל הרופאים מודים בזה ויש הרבה רופאים מומחים פרופסורים שאין שום חשש סכנה במציצה בפה... ודאי דאין לנו רשות לשנות זי מהמנהג וכבר כתבו דדיני וחוקי תורתנו הקדושה הן למעלה מן הטבע ואין לנו מכשול, ע"י חיים היא למחזיקים בה באמת ובתמים למיימינים בה סמא דחיי וכו' / ע"ש⁴⁷⁹.

ומי"מ מצאנו להרבה מן האחרונים דהתירו מציצה באמצעות שפופרת או ספוג. וכן כתב בספר יד אלעזר⁴⁸⁰: 'ידה יותר משמונה שנים אשר נהגתי פה העירה לעשות המציצה על ידי ספוג שהמציצא הרופאים מומחים, ועשייתו ככה מחמת הסיבה הנזכרת במכתבי הנדפס בכורי העתים, ובהסכמת מ"י הגאון מהר"ם סופר ופועלת המציצה שבפה ושפתיים, וכאשר יתנו עידיהן ויצדקו כמה אלפים ילדים נמולים פה ובקהילות גדולות אחרות שהנהיגו גם כן למצוץ בספוגי. וטעם להיתר זה כתב בשם החת"ס: דכיון דילפינן מציצה דומיא דאספליגות וכמון דהם משום סכנה, והרי כמון ואספליגות גופא, אין אנו נוהגין בכמון כלל גם לא באותה אספליגות שזכרו בשי"ס, שמע מינה דכיון דהוא משום רפואה אין לחקפיד אם המציצא הרופאים רפואה אחרת במקומה והיא למציצה יכולים להמיר בדבר אחרת אפי' היה נזכר במשנה מציצה בפה, דעיקר שתיעשה אותה פעולה שהיא הוצאת הדם ממקומות רחוקים.

478. חלק ט מערכת מילה סי"ב.
479. ויש להוסיף דברי הרופאים שברוך הפה יש חומר המועיל לקרישת הדם.
480. מו"ח אלעזר הלוי איש הורובץ זצ"ל תלמיד החת"ס, סימן נה.

חִיּוּב וּמַעֲלַת סְעוּדַת בְּרִית הַמִּילָה

כתב בשו"ע: "והגמים לעשות סעודה ביום המילה:⁴⁸⁴ סעודה זו הנהוגה בכל קהילות ישראל מדור דור, אסמכתאות ורמזים לה מן הכתוב.

ראשון מהפסוק: "ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק". ואמרו במדרש, "ביום הגמלי ביום היג (שמונה) מל את יצחק ועשה בו משתה גדול.⁴⁸⁵

שני: "ומלתה אותו אז יאכל בו", כשתמול אותו ב-א"י (שמונה) "יאכל בו", והיא סעודת ברית מילה הבאה לאחר הברית.⁴⁸⁶

שלישי: "ויחד יתרו על כל הטובה", אמר רב שהעביר חרב חדה על בשרו, שמל עצמו והתגייר, ולכבוד זאת עשה סעודה עליה נאמר: "ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חתן משה לפני הא-להים".⁴⁸⁷

רביעי: "ואכלו אתם אשר כבר בהם", כשם שבקרן הבא לכפרה יש אכילה, כך במילה שהיא כעין קרבן ומכפרת, יש סעודה.⁴⁸⁸

חמישי: "אספו לי חסידך, כרתי בריתי עלי זבחך". "זבחך" זב בחי, כשוב דמו בשמיני עושים זבח.⁴⁸⁹

סעודת ברית המילה סעודת מצוה היא, וכל שהוזמן לה ואינו הולך, הרי הוא ח"ו בכלל האמור: "שבעה מנודין לשמים... וי"א אף מי שאין מיסב בחבורה של מצוה. וכתבו בתוס': דחינו סעודת מילה שעליה אמרו במדרש שניצל בזכותה מדינה של גיהנום. ודווקא שיש שם בני אדם הגונים, שכן על נקיי הדעת בירושלים אמר, שלא היו מסובין בסעודה אלא אם כן יודעין מי מיסב עמהם.⁴⁹⁰

⁴⁸⁴ יו"ד רס"ה סי"ב.

⁴⁸⁵ בראשית כאח. תנסי. שבת קל ע"א ד"ה שש בשם פ"א.

⁴⁸⁶ שמות יב. מד. ואינו אלא בדרך רמז, שהרי הכתוב מדבר בהיתר אכילת קרבן הפסח. ובטעמי המנהגים בשם העיבוי רמז מכאן לזמנה של הסעודה שחובה לקיימה בו ביום, וסימנך ומלתה איז – שמיני יאכל ב"ן – שמיני.

⁴⁸⁷ שמות יח. ט. יב. רבינו בחיי שם.

⁴⁸⁸ שמות יח. לג. עפ"י רבינו בחיי בראשית יז. יג.

⁴⁸⁹ תהלים מה. רבינו בחיי בראשית כא. ח. אבודרהם ברכות שער ט. מכאן ראייה קצת שאין לעשות סעודה זו אלא בבשר הארז לזבח ובאנשים הגונים. וראה מג"א א"ח רמז ס"ק ו. ומתה"ש שם.

⁴⁹⁰ פסחים ק"ג ע"ב תוס' ד"ה ואין מיסב. וזה דניצל מדינה של גיהנום בהשתתפו בסעודה, מדה כנגד מדה היא, כיון ששמח בשמחת מצוה, ראוי הוא להנצל מצער ביהתנם.

וכן כתב בהמאסף⁴⁸¹ דלא מצינו בתלמוד וגם בשום אחד מהפוסקים הראשונים אשר דייקו לומר ומוצאין בפה, ולכן אם יתברר עפ"י ידיעת הרופאים שהמציצה ע"י מכונה תעשה כראוי ואולי יותר טוב מבפה, כי על ידי כך ונדנד המכונה תמשוך בכחה את הדם הנצרך ותוציאנו לחוץ, הנה בכי האי גוונא אין בידינו לומר להעושה מציצה על ידי מכונה וכיוצא בה שהוא עושה נגד ההלכה, ואף דכתב דכל זה דווקא אם כל בני העיר מסכימים, ושאלו לשנות מנהג ישראל לעשות המציצה בפה, מ"מ לא חזר מעיקר ההיתר למצוץ בכל מידי.

גם הרב פרנק צ"ל⁴⁸² חיווה דעתו בשאלה זו, ולאחר שהביא דיעות המקילין והמחמירין בדבר, כתב: "הנה גם בזה"י דשכחתי מחלות ע"י מציצה בפה, מאן דמיקל לעשות המציצה ע"י שפופרת לאו כו"ע גמירי וצריך להתלמד אצל אומן כיצד לעשות המציצה באופן המועיל, עכ"ל.

מסקנה דמילתא, דראוי דלא לשנות מנהג ישראל מדורי דורות לקיים את המציצה בפה דווקא, ומ"מ לאור הנסיבות שהזמן גרמן⁴⁸³ המיקל במקרים הנראים לו לעשות את המציצה ע"י שפופרת יש לו על מי לסמוך ובלבד שיהא בקי במציצה זו.

⁴⁸¹ דברי העורך מוהר"ר בן ציון אברהם קואניקא צ"ל סימן קמט.

⁴⁸² הר צבי לטור יו"ד סימן רסד.

⁴⁸³ ובפרט מחשש המחלה הידועה ל"ע. ויש להעיר למוהלים שלא ימולו בזמן שיש להם פצע פתוח אם בפה ואם בידים.

במחלוקת הפוסקים אם בשבת מותר לחלק המילה לשנים א' מל וא' פורע ולענין אם מותר בשבת ליתן את המציצה לאחר ובגדרי החיוב למצוין ובביאור הסוגיות בשבת דף קל"ג ע"ב השייכים לענינים אלו ועוד פרטים השייכים לזה

סימן א. בענין מחלוקת הפוסקים אם בשבת שרי לחלק המילה לשני אנשים שאחד ימול ואחד יפרע ובענין ראיית הפוסקים לענין זה מסוגיא דשבת דף קל"ג ע"ב במל ולא הילקט בשבת **תסג**

סימן ב. בענין אם מותר בשבת ליתן לעשות את המציצה לאדם אחר או שצריך שדוקא המוהל הוא זה שימצוין **תסז**

סימן ג. ידון אם מלבד הטעם דלהציל מסכנה שיש במציצה יש בזה גם טעם של שלימות למצוות המילה ורק שאינו חלק המעכב **תעב**

סימן ד. מדברי האר"י והאור החיים בענין הנידון אם המציצה שייך לשלימות מצוות המילה או שהוא רק הצלה מסכנה דומיא דאספלנית וכמון **תעה**

סימן א. בענין מחלוקת הפוסקים אם בשבת שרי לחלק המילה לשני אנשים
שאחד ימול ואחד יפרע ובענין ראיית הפוסקים לענין זה מסווגא דשבת דף
קל"ג ע"ב במל ולא הילקט בשבת

פתיחה

הנה במילה שני חלקים הראשון המילה והוא
חיתוך העור החיצון שחותכו לגמרי ומוציאו
לגמרי מהנימול והשני הפריעה שהוא סילוק העור
היותר פנימי דהיינו שקורעו באמצעו ומסלקו
לצדדים לאחורי הגיד שלא יכסה את איזור המילה
והיו מקומות שנהגו לחלק זה לשני אנשים שאחד
מוהל והשני פורע ונחלקו הפוסקים אם בשבת רשאי
לעשות כן או לאו וטעם האוסרים מפני שהראשון
שמל ולא פרע הרי כאן איסור שבת בלא קיום מצות
מילה שעדיין לא נגמרה המצוה וכדקיימא לן
במשנה בשבת דף קל"ז ע"ב דמל ולא פרע כאילו
לא מל [טעם זה בדעת האוסרים היינו כדעת רוב
מהפוסקים האוסרים אבל לשאגת אריה טעם אחר
לאסור כמבואר לקמן] וטעם המתירים דסוף סוף
זוהי מילה שהותרה בחילול שבת ועל ידי שניהם
נתקיימה המצוה כולה ודנו בזה הפוסקים מסוגיא
דשבת קל"ג ע"ב דמוהל שלא הילקט בשבת
וכמבואר להלן

ענף א. מחלוקת הפוסקים אם מותר לחלק
בשבת המילה לשני אנשים שאחד ימול
ואחד יפרע יביא משיטות הפוסקים בזה

א. האוסרים לעשות בשבת שאחד ימול ואחד יפרע
(א) הבית יוסף ביו"ד סוף סימן רס"ו דף ר"א
סוע"ב ור"ב ע"א וכן פסק בשולחן ערוך שם בסעיף
י"ד (ב) מהרש"ל בים של שלמה ביבמות פרק ח'
סימן ג' (ג) שו"ת מהר"י ברונא והובאו דברי
התשובה גם במהרש"ל הנ"ל בשם מהרי"ב
(ד) גדולי מגנצא המובאים בשו"ת מהר"י ברונא
הנ"ל (ה) קובץ המובא ברמ"א ביו"ד סימן רס"ו
סעיף י"ב ועיי"ש ברמ"א שהשיג על זה וכלדהלן
אך כן דעת הקובץ [ואולי קובץ זה הוא הדברים
הנ"ל באות ג' או ד' ואת"ל כן אין זה שיטה נוספת]

ב. ויש לברר לאוסרים הנ"ל אם איסורו מן התורה
או מדרבנן ואת"ל דאיסורו מן התורה אם חייב

על זה והנה המהרש"ל הנ"ל כתב בפירוש דהוא
חייב כרת דהוי מלאכה גמורה מדאורייתא עכ"ד

ג. אבל השולחן ערוך שאוסר מפורש בבית יוסף
דפטור ורק דאסור וכן מבואר בתשובת המהר"י
ברונא הנ"ל דפטור ואסור

ד. ויש לעיין אם ללמוד מדבריהם אלו דהסוכרים
דפטור ואסור דסבירא להו דהוא רק איסור
דרבנן והראיה לזה מדפטור או דיתכן דאוסרים מן
התורה ואף על פי כן פטור והנה בשאגת אריה
המובא לקמן דן לומר דאסור מן התורה ואף על פי
כן כתב דפטור משום דהוי שב ועל תעשה דהאיסור
הוא על ידי שמפסיק כשסיים למול ואינו ממשיך
ופורע ואם כן יתכן שגם הבית יוסף ומהר"י ברונא
דפטרי רק מטעם זה הוא דהחויב הוא על שב ואל
תעשה פטרי

ה. אך אולי מלשון המהר"י ברונא שכתב דהוא
חילול בלא מצוה וכן משמע בבית יוסף יש
ללמוד דסבירא להו דכיוון שמל על דעת שלא
לפרוע חשיב מלכתחילה פעולת איסור וכקום עשה
ואם תמצי לומר כן בדעתם אם כן אולי מדפטרי
שמע מינה דאיסורו רק מדרבנן אבל צ"ב אם יש
מקום לדייק מלשונם את הדיוק הנ"ל בתחילת סעיף
זה ולכאורה אינו מוכרח

ה. ודעת גדולי מגנצא והקובץ בפרט זה אם חייב
או פטור ואם איסורו מהתורה או מדרבנן לא
מצאתי גילוי בדעתם בזה ורק הביא הרמ"א דסבירא
להו דלענין מעשה אסור לעשות כן

ענף ב. הפוסקים הסוכרים להתיר לחלק
אף בשבת שהראשון רק ימול והשני רק
יפרע ושחלק מפוסקים אלו כתבו
שלכתחילה טוב להחמיר

א. והמתירים שאחד ימול והשני יפרע גם בשבת
(א) ארחות חיים בשם בעל התרומות כן הביא

חידש גם קולא דאם עבר וסילק ידו בינתיים שרי ליתן למוהל אחר לגמור

ג. והנה בעבר וסילק ידו בנתיים כתב שם בשאגת אריה [בדף נ"ו טור ג'] דכרת לא שייך לחייב מפני שאיסורו הוא בשב ואל תעשה במה שהפסיק וסילק ידו לפני הפריעה דבזה גרם דממילא יוצרך לחילול נפרד לפריעה [וממילא גם אין חיוב חטאת בשוגג]

ד. ולענין אם האיסור לסלק ידו [מפני שעל ידי זה גורם שיוצרך חילול נפרד לפריעה] הוא מדאורייתא או מדרבנן עיין שם לשונו שכתב [בדף נ"ו תחילת טור ג'] ולא עוד אלא שיש לדון דאפילו איסור תורה יש וכו' ולא נתברר לי אם כוונתו להכריע דהוי איסור תורה או דמסופק בזה אם איסורו מהתורה או מדרבנן

ענף ד. המורם בקצרה מהאמור בענפים קודמים פרטי השיטות בדין זה

א. האוסרים בשבת לחלק המילה והפריעה לשני מוהלים (א) השולחן ערוך (ב) היש"ש (ג) שו"ת מהר"י ברונא (ד) גדולי מגנציא המובאים במהר"י ברונא [ה) קובץ [הובא ברמ"א] [ענף א' סעיף א'] ב. ולהשו"ע ומהר"י ברונא פטור אבל אסור ויש לעיין אם כוונתם לאסור מן התורה או מדרבנן אבל הים של שלמה סובר דהוא איסור דאורייתא גמור וחייב בכהאי גוונא הראשון כרת [ענף א' סעיף ב' והלאה]

ג. והמתירים לחלק לשניים אף בשבת (א) אורחות חיים (ב) התרומה (ג) הרמ"א (ד) הלבוש (ה) הב"ח (ו) הט"ז (ז) הגר"א [ענף ב' סעיף א']

ד. והמתירים חלקם פסקו כן למעשה וחלקם כתבו דאף שלדעתם מותר טוב לחוש לכתחילה לאוסרים [ענף ב' סעיף ב']

ה. ולשאגת אריה שיטה מחודשת דלא כשני שיטות הנ"ל שמוסיף חומרא דאף למוהל אחד אסור לסלק את ידיו בין מילה לפריעה בשבת דעל ידי זה נחשב לב' חילולין נפרדים וממילא כלול בזה שאסור לחלק לשני מוהלים ומ"מ במוהל אחד

בשמו בבית יוסף יו"ד סוס"י רס"ו בבדק הבית [אבל הבית יוסף עצמו אוסר כנ"ל בענף קודם] (ב) ספר התרומה ישן בסוף הלכות שבת כן הביא בשמו הרמ"א בדרכי משה ס"ק ג' וברמ"א סעיף י"ד ובשו"ת רמ"א סוף סימן ע"ו ויתכן דמש"כ באורחות חיים הנ"ל בשם בעל התרומות הכוונה לספר התרומה המובא ברמ"א [כמדומה שפעמים נקרא התרומה בפוסקים התרומות] ומ"מ כתוב זה כאן כשני דעות דעכ"פ כן דעת התרומה והארחות חיים (ג) הרמ"א ביו"ד סי' רס"ו סעיף י"ד ובדרכי משה שם ס"ק ג' ובשו"ת רמ"א סוף סימן ע"ו (ד) הלבוש בסי' רס"ו סעיף י"ד (ה) הב"ח בסוף סימן רס"ו (ו) הט"ז שם בס"ק י"א (ז) הגר"א שם בס"ק כ"ה

ב. והנה אף שכל הפוסקים הנ"ל בסעיף זה דעתם להתיר מכל מקום חלק מהם כתבו לענין מעשה דטוב להחמיר לכתחילה לחוש לדעת האוסרים אע"פ שמדינא נראה להם להתיר אך חלק מהפוסקים הנ"ל התירו למעשה ועיין בדבריהם בזה

ענף ג. דרך מחודשת דהשאגת אריה שלא תליא באדם א' או בשנים אלא בפעולה אחת ובשני פעולות

א. והשאגת אריה בסימן נ"ט [והוב"ד בפתחי תשובה יו"ד סימן רס"ו ס"ק ט"ז עיי"ש] האריך הרבה בזה ומסקנתו בסיום התשובה לדרך חודשה בזה דלא כשני השיטות דלעיל בענפים קודמים והוא דלא תליא במוהל אחד או שני מוהלים אלא דאף מוהל אחד אסור לו לסלק ידיו בין המילה לפריעה שעל ידי זה נחשב לשני חילולים נפרדים [וראייתו למושג זה מהדין דציצין שאין מעכבין את המילה דלענין שבת תלוי בסילוק ידיו ועיין במשנה ברורה בסימן של"א ס"ק ד'] אמנם אם עבר וסילק ידיו בין המילה לפריעה שוב אין נפק"מ בין אם יפרע הוא או יפרע אחר עכ"ד השאגת אריה

ב. ועכ"פ לדעתו למעשה אסור לחלק לשני מוהלים שזה תמיד יותר חלוקה מסילוק אלא שחידש עוד חומרא דגם אסור לסלק ידו בנתיים ומאידך

ג. ועכ"פ מזה כתבו המהר"י ברונא והבית יוסף ללמוד דה"ה בנידון דידן במל ולא פרע בשבת [ואחר כך השני פורע] גם כן דינו כמו במל ולא הילקט דפטור אבל אסור

ד. והמהרש"ל ביש"ש ביבמות פרק ח' סימן ג' שסובר דבמל בשבת והראשון לא פרע ואחר כך פרע אדם אחר חייב הראשון כרת הקשה אדנפשיה מסוגיין במל ולא הילקט פטור וכתב לחלק דבמל ולא הילקט דהיינו שהשאר ציצין המעכבין את המילה כדפירש"י התם עכ"פ פלגא דמצוה קיים אבל מל ולא פרע הוי כאילו לא מל כלל ואפילו פלגא דמצוה לא קיים ולכן דוקא במל ופרע ושייר ציצין שייך לומר דכשעשה בהיתר עשה משא"כ במל ולא פרע עכ"ד

ה. וביאור סברתו דמילה בלא פריעה גריעא ממילה עם שיור ציצין המעכבין אפשר דטעמו דס"ל דעיקר מצות מילה הוא גילוי הברש של מקום המילה ובהסיר העור העליון ולא התחתון הרי ליכא גילוי כלל ומאי נפק"מ בין מכוסה בעור אחד או בשניים בין כך ובין כך אינו מגולה משא"כ במל ושייר ציצין המעכבין הרי המקום שמל הוא מגולה אלא שלא הכל מגולה

ו. עוד אולי יש לומר בטעמו דאפשר דס"ל דציצין כיוון שהם בדרך כלל מיעוט קטן לא חשיבי ואף שמעכבין את המילה מכל מקום כיוון שכמעט את הכל הסיר חשיב קיום למצוה משא"כ עור הפריעה כולו חשיב טפי

ז. ונפק"מ אולי בין הטעמים שבסעיף קודם ושבסעיף זה בהסיר ב' העורות אבל רק ממייעוט דלטעם שלעיל בסעיף ה' פטור ואילו לטעם שבסעיף ו' חייב ולא עיינתי בדברים שבסעיף זה כראוי

ענף ו. דברי הפוסקים המתירים שימול אחד ויפרע השני בשבת דבריהם לדחות ראיית הבית יוסף מסוגיין לאסור

נתבאר בענף הקודם דהבית יוסף דייק מרש"י לענין מל ושייר ציצין המעכבין דאע"ג דמבואר בסוגיא דפטור מ"מ אסור ושידימה לזה את דין מל

שעבר וסילק ידו אין נפק"מ אם יגמור הוא או אחר ושרי בין לו ובין לאחר לכתחילה לגמור [ענף ג' סעיפים א' וב']

ו. והאי סילוק ידו דאסור לשאג"א עיי"ש דמ"מ חיוב לא שייך על זה כיוון שעיקר האיסור בשוא"ת שסילק ידו ולענין אם הוא איסור תורה כתב שיש לדון דאפילו איסור תורה איכא וצ"ע אם כוונתו להכריע שאסור מהתורה או דמסופק אם איסורו מהתורה או מדרבנן [ענף ג' סעיפים ג' וד']

ענף ה. ראיית הבית יוסף ומהר"י ברונא מסוגיא דמל ולא הילקט דבמל ואח"כ פורע פטור אבל אסור ודברי המהרש"ל ליישב דינא דסוגיין עם דבריו דבמל ואחר פורע הראשון חייב כרת

א. והנה בגמרא בשבת דף קל"ג ע"ב מבואר דרב כהנא סבר למימר דמוהל שמל בשבת ולא הילקט [פירש"י שהשאר ציצין המעכבין את המילה] חייב כרת משום דקעביד מלאכה ומצוות מילה לא קיים ובלא מצוה אין היתר למלאכה ורב פפא דחה דבריו דאין לחייבו משום דקאמר האי מוהל אנא עבדי פלגא דמצוה אתון עבדיתו אידך פלגא דמצוה ומבואר בסוגיא דמסקינן כרב פפא דפטור

ב. וברש"י שם ונימא אנא עבדי פלגא דמצוה [שזו טענת רב פפא שלכן פטור] כלומר הואיל וכשהתחיל ברשות התחיל וחבורה שעשה ברשות עשה אמאי חייב וכו' עכ"ל וכתב בבית יוסף יו"ד סוף סימן רס"ו דיש לדקדק מלשון רש"י [שכתב אמאי חייב] דחיובא הוא דליכא הא איסורא איכא עכ"ד הבית יוסף ובשו"ת מהר"י ברונא המובא ביש"ש ביבמות פרק ח' סימן ג' כתב גם כן דבמל ולא הילקט אף על גב דפטור איסורא איכא אך ראייתו לא מרש"י אלא מהסוגיא הוכיח שכתב דאם לפי האמת שרי לעשות כן לא הוה טעי רב נחמן למימר דהוא בחיוב כרת עכ"ד [ויש להביא מעין דברי המהרי"ב מגמרא בשבת דף קל"ח ע"א מי איכא מידי דרבנן מחייב חטאת ור"א שרי לכתחילה ויש לחלק ואכמ"ל] ועיין מש"כ לעיל בענף א' לדון אם כוונת הבית יוסף והמהרי"ב לאסור מן התורה או מדרבנן

אריה סבירא ליה דכל שלא סילק ידו נחשב גם במילה ופריעה למעשה אחד וכמובא באריכות בדברים דלעיל בענף ג'

ענף ז. יבאר הנידונים לענין דינא לגבי מילה בשבת המתבארים בדברי הפוסקים הנזכרים לעיל

א. על פי האמור לעיל בענפים קודמים עולה ג' דברים בענינים אלו שיש לדון בהם בשבת אי שרי או אסור הראשון בענין אם שרי לחלק המילה לשני אנשים שאחד ימול והשני יפרע שבוה נחלקו הפוסקים דלמהרש"ל הראשון חייב כרת ולשו"ע ומהר"י ברונא הראשון פטור אבל אסור ולרמ"א ועוד פוסקים מותר [אלא שחלק מהמתירים חשו לכתחילה לאוסרים]

ב. השני חידוש השאגת אריה בסוף סימן נ"ט והובא בפתחי תשובה סימן רס"ו ס"ק י"ב [כמובא לעיל בענף ג'] דאסור לסלק ידו בין המילה לפריעה בשבת והמתירים לחלק לשני אנשים ודאי פליגי על השאג"א וגם האוסרים הנזכרים לעיל בסעיף קודם לא אשכחן לדידהו שהזכירו צורך באדם אחד לעשות המילה ופריעה בלא הפסקה אך עכ"פ כן דעת השאג"א

ג. הג' חידוש הלבוש בסי' רס"ו סעיף י"ד [הנ"ל בענף ו' סעיף ג'] שהחיתוך עצמו דהמילה בשבת יש להקפיד לעשות הכל בחיתוך אחד [כמובן באופן שאין בזה צד סכנה וכן אם נשאר ציצין המעכבין חוזר בחיתוך שני ואם לא סילק ידו אף בציצין שאין מעכבין חוזר כמפורש זה בשבת קל"ג ב' ובשו"ע באו"ח ויו"ד] אבל לענין מילה ופריעה אינו כן שאי אפשר לעשותם בחיתוך אחד

ד. ועיין לעיל בענפים קודמים שנתבאר יותר באריכות בכל ענינים אלו

ולא פרע ומכח זה חידש לאסור באופן זה בשבת וכבר הובא בענף ב' שהרבה פוסקים התירו למול בשבת על ידי שניים שאחד מל ואחד אחר פורע וכתבו הני פוסקים בכמה דרכים לדחות ראיית הבית יוסף הנ"ל שהוכיח מסוגיין לאסור

א. בט"ז ס"ק י"א כתב דאף במילה ושייר ציצין המעכבין אין כלל איסור ושרש"י בסוגיין שכתב דאינו חייב אין כוונתו דאיסורא מיהא איכא אלא דכיוון דהברייתא קאי לחיוב קאי נמי רש"י בדיני חיוב [וגם הגר"א בסוס"ק כ"ה כתב דכוונת הגמרא אף לכתחילה אך לא הזכיר הגר"א מהנידון בכוונת רש"י ועיין עוד באורחות חיים המובא בבית יוסף וספר התרומה המובא בשו"ת רמ"א בסוף סימן ע"ו שנראה שגם כן פירשו כוונת הגמ' לכתחילה]

ב. ובב"ח סוף סימן רס"ו הסכים לדיוק ברש"י דבמל ושייר ציצין איסורא איכא מצד חילול שלא במקום מצוה וכן הסכים לדמות לזה מילה בלא פריעה אלא שכתב דכל דברי רש"י מיירי בעשה שלא על דעת להשלים אבל במזומן אחר להשלים ועשה על דעת שישלים האחר בו ביום אף איסורא ליכא [ויעויין גם בדרכי משה ס"ק ג' שכתב חילוק זה דהב"ח וכן בשו"ת רמ"א סי' ע"ו אלא שבשו"ת רמ"א סי' ע"ו כתב בזה אח"כ עוד דברים ולע"ע לא נתברר לי כ"כ שיטתו שם]

ג. ובלבוש כתב דבמל ושייר ציצין המעכבין אסור ואפילו בעל דעת להשלים אלא דמילה בלא פריעה אינו דומה לזה וביאר שם הענין דבמל ושייר ציצין המעכבין אפילו במוהל אחד שעושה וחוזר ועושה הוי איסור כיון שיכול לעשות בחיתוך אחד ועושה בשני חיתוכין הוי איסור גמור אבל במילה ופריעה דבלאו הכי אין שייך לעשותם אלא בשני חיתוכים נפרדים אם כן אין נפק"מ בין אם יעשה זה אדם אחד או שני אנשים

ד. ודברי הלבוש הנ"ל דומים במקצת לסברת השאגת אריה הנ"ל בענף ג' אלא שהשאגת

סימן ב. בענין אם מותר בשבת ליתן לעשות את המציצה לאדם אחר או שצריך שדוקא המוהל הוא זה שימצוין

דהמתירים לחלק המילה ופריעה לשניים או שגם האוסרים לחלק המילה והפריעה בשבת לשנים מכל מקום לענין המציצה מודו ואין ספר ישועות יעקב אצלי עתה לעיין בדבריו אמנם סברא גדולה לומר דלענין המציצה כולי עלמא מודו להתיר על פי המבואר לקמן בענפים הבאים

ו. ושו"ר ככל הטענות דלקמן להתיר אף למחמירים בחלוקת המילה ופריעה בשו"ת שואל ומשיב ופסק מכח זה להתיר וכמבואר לקמן בסוף ענף ה'

ענף ב. סוגיית הגמרא בשבת דף קל"ג ע"ב בענין מציצה והמבואר שם דהא דמציצה דוחה שבת עיקרו מדינא דפיקוח נפש דוחה שבת ולא מדינא דמילה דוחה שבת

א. ולכאורה דברי החכמת אדם לאסור בשבת לחלק המציצה מן המילה ופריעה וליתן את המציצה לאדם אחר הם פלא גדול שהרי נראה להדיא בכל הסוגיא בשבת דף קל"ג ע"ב דענין המציצה אינו חלק מעצם מצוות מילה לדחות בשבילו את השבת אלא ענין המציצה הוא כדי למנוע סכנה ומטעם זה דוחים עבור המציצה את השבת

ב. דבמשנה בשבת דף קל"ג ע"א איתא עושין כל צרכי מילה בשבת מוהלין ופורעין ומוצצין ונותנין עליה אספלנית וכמון אם לא שחק מערב שבת לועס בשיניו ונותן אם לא טרף יין ושמן מערב שבת ינתן זה בעצמו וזה בעצמו ע"כ

ג. ובגמרא שם בדף קל"ג ע"ב איתא אמר רב פפא האי אומנא דלא מייץ סכנה הוא ועברין ליה פשיטא מדקא מחללי עליה שבתא סכנה הוא מהו דתימא האי דם מיפקד פקיד קמ"ל חבורי מיחבר ודומיא דאספלנית וכמון מה איספלנית וכמון כי לא עביד סכנה הוא הכא נמי כי לא עביד סכנה הוא ע"כ

ענף א. חומרת החכמת אדם שכתב לאסור ליתן המציצה לאדם אחר בשבת ואפילו לדעת המתירים לחלק המילה והפריעה ודברי הישועות יעקב דפליג עליה

א. הובא לעיל בסימן א' מחלוקת הפוסקים במה שיש נוהגים לפעמים לחלק את המילה לשני אנשים הראשון מוהל והשני פורע אם בשבת מותר לעשות כן או שבשבת אסור לעשות דבר זה עיי"ש באריכות

ב. ובחכמת אדם בהלכות מילה כלל קמ"ט הביא מנידון זה אם מותר לחלק בשבת המילה ופריעה לשני מוהלים וכתב שהמנהג במקומו להקל בזה וכתב דמכל מקום נראה דאין לחלק לג' אנשים דהיינו מילה ופריעה לשניים ומציצה לאחר אלא מי שפרע הוא ימצוין עכ"ד עיי"ש

ג. והנה פשוט לדבריו הוא הדין בעושה אותו אדם גם את המילה וגם את הפריעה מכל מקום אין לתת המציצה למישהו אחר בשבת אלא המוהל עצמו ימצוין [ומאי דנקט החכמת אדם דבריו לענין המציצה על אופן שמחלקים המילה והפריעה לשנים ורוצים מלבד זה לחלק עוד ליתן המציצה לאדם אחר יתכן שכן היה המציאות בימיהם שאם באים לחלק המציצה ליתנה לאחר הסיבה היא שרוצים לכבד אדם נוסף במצוה ואם עוד לא חילקו המילה ופריעה לשנים ובאים לכבד לנוסף היו רגילים לכבדו לא רק במציצה אלא בפריעה ומציצה ביחד ורק כשרוצים לחלק לג' צריכים להפריד בין הפריעה למציצה]

ד. ובמשנה ברורה בסוף סימן של"א הביא דברי החכמת אדם הנ"ל והביא שבספר ישועות יעקב חולק עליו וסובר דהמציצה הוא ענין בפני עצמו ואפשר לחלק

ה. ובלשון המשנ"ב שם אין כל כך מבואר אם כוונת הישועות יעקב להתיר הוא רק אליבא

שמילה דוחה שבת אין זה סיבה למנוע אבל מכל מקום המציצה עצמה היתרה בשבת אינו משום דינא דדחיית שבת את המילה אלא מפני שפיקוח נפש דוחה שבת וכמבואר לעיל

ענף ג. יבאר דעל פי הנ"ל בענף קודם בביאור ענין המציצה צ"ע טובא טעמו של החכמת אדם האוסר ליתן בשבת המציצה לאחר ומובן יותר שיטת הישועות יעקב ושלפי זה לכאורה ראוי להתיר אף אליבא דהמהרש"ל ואפילו לכתחילה

א. ועל פי הנ"ל בענף קודם דהמציצה עיקרה היא למנוע סכנה והסיבה שמציצה דוחה שבת היא רק מפני הסכנה צ"ע טובא דברי החכמת אדם הנ"ל בענף א' דמאיזה טעם לא יוכלו לחלק את זה וכמו שאספגלנית וכמון שמבואר בסוגיין דעושין זה מפני הסכנה פשוט הדבר שאפשר ליתן את זה למישהו אחר לעשות ואין שום ענין שיעשה זה דוקא המוהל אף בשבת ואם כן מאי שנא המציצה

ב. ואף למה שנתבאר לקמן בסימנים ג' וד' דיתכן לפרש בסוגיין דבמציצה מלבד הטעם דסכנה יש גם טעם לשלימות המצוה ושכן מבואר בכמה ספרים מכל מקום כיוון שכל הסיבה לדחיית שבת היא מפני הסכנה ושלימות המצוה הנעשית בזה אין זה לעיכובא כדמוכח בסוגיין אם כן לכאורה לא שגי בסברא זו לגרום איסור ליתן לאדם אחר לעשות המציצה בשבת ובלא הלכות שבת הרי מורה החכמת אדם שאין ענין שלא לחלק שהרי לא כתב בחול להיזהר מלחלק

ג. ואולי סבירא ליה לחכמת אדם דכיוון שיש סכנה במילה בלא מציצה אם כן במל בלא למצוץ לא קיים אכתי את מצוות המילה כראוי שהרי במצב הנוכחי בלא המציצה עלול להיות שלא יכול הילד לחיות ואם באמת מת בפשיעתו אפשר שבטל מהמוהל קיום המצוה דהוי לגביו מצוה הבאה בעבירה אף שודאי לילד הנימול נתקיים המילה [ואינו פשוט להחשיב לגבי המוהל שנתבטל המצוה שהרי עיקר המצוה תלויה בילד והפשיעה היא של המוהל]

ד. וברש"י שם מהו דתימא מתניתין לא אשמעינן דמחלל שבתא עלה דדם מיפקד פקיד מופקד ועומד שם כנתון בכלי ובמציצה אין חבורה ואין כאן איסור תורה ומשום הכי שרי ולא משום סכנה ואומנא דלא מייץ בחול לאו סכנתא היא ולא ניעבריה קא משמע לן דדם חיבורי מיחבר כשיוצא על ידי מציצה ואפילו הכי שרי משום סכנה מדקתני במתניתין גבי איספגלנית וכמון ע"כ

ה. ומפורש להדיא בדברים אלו דהסוגיא דהמציצה היא מלאכה גמורה ממלאכות שבת ובהא דמבואר במשנה דמכל מקום עושין את זה אחרי המילה בשבת מבואר בסוגיא הנ"ל תרתי חדא דסיבת הדחיה היא מפני שבלא זה יש סכנה והדחיה היא מכח כללא דפיקוח נפש דוחה שבת

ו. והדבר השני המבואר בסוגיא דאם לא היה בזה סכנה לא היה אפשר להתיר איסור תורה דמציצה בשבת לצורך המציצה ואף שיש ילפותא דמילה דוחה שבת מכל מקום אין בכח ילפותא זו להתיר מציצה של מלאכה גמורה בשבת

ז. ואם כן מבואר מזה דסיבה העיקרית למציצה הוא מפני הסכנה וזה הסיבה היחידה שמציצה דוחה שבת אבל מצד עצם מצוות מילה מתקיימת המצוה לכל הפחות בדיעבד בלא המציצה שאם היה המציצה עיכוב במצוה הרי היה זה סיבה מספקת לדחות שבת כמו שעיקר המילה דוחה שבת [והעירוני לעוד ראייה מהמבואר בסוגיא דאלמלי הסכנה לא היו מעבירין את המוהל שלא מצץ ואם הוא ביטול המצוה הרי ראוי מצד זה להעבירו מיהו איכא למדחי דמצד ביטול המצוה אולי הוה שגי ללמדו ולהזהירו אבל בגלל חשש סכנה לא סומכין על זה ומעבירין אותו שמא יכשל שוב ועיין בגמרא בבבא בתרא דף כ"א ע"ב בדיני העברת אדם מתפקידו מפני טעות ואכמ"ל]

ח. ואפשר דאלמלי דמילה דוחה שבת אף שפיקוח נפש דוחה שבת היה מקום לכל הפחות לחלק מהשיטות לאסור מילה אפילו אם היה מציאות לעשותה בלא חילול שבת כגון כשינוי מפני שגורם להצריך מציצה שהיא חילול שבת משא"כ מאחר

חמים את התינוק אחרי המילה ויש אופנים שהתירו לחלל שבת כדי לחמם מים עבורו עיין בזה במשנה בשבת בדף פ"ו ע"א ובדף קל"ד ע"ב ובגמרא שם ובגמרא בעירובין דף ח' ע"ב ובתוספות בגיטין בדף ח' ע"ב וכתב השולחן ערוך באו"ח בסימן של"א סעיף ט' וז"ל בזמן חכמי הגמרא אם לא היו רוחצים את הולד לפני המילה ולאחר המילה וביום ג' למילה במים חמים היה מסוכן לפיכך הוזקקו לכתוב משפטו כשחל להיות בשבת והדינא לא נהגו ברחיצה כלל ודינו לרחוץ בשבת כדין רחיצת כל אדם עכ"ל ופירש המשנ"ב שם בס"ק ל"א דביאור הדברים משום דנשתנו הטבעים [ועיי"ש ברמ"א שכתב שבמקומם אינו לגמרי כן ועיי"ש במשנ"ב הפרטים ואכמ"ל]

ב. ועל פי זה היו שטענו לבטל המציצה בימינו לכל הפחות בשבת כיוון שהרופאים אמרו בשעתו שגם בזה לפי הידוע להם בזמנם אין שום סכנה בלא זה ואם כן בהכרח לומר שנשתנו הטבעים אבל חכמי ישראל לא הסכימו לטענה זו ועיין בספר שדי חמד בקונטרס המציצה שהביא באריכות מענין זה

ג. ולפי זה אולי יש מקום לומר דשמא עדיף שיעשה את המציצה המוהל עצמו כיוון שהוא בתוך עסק המילה שדוחה שבת שמא יש בזה איזה צד קולא שכבר ניתנה שבת לידחות אצל מוהל זה

ד. וכי תימא דאם זה גורם צד קולא להתיר למצוץ בלא פיקוח נפש אם כן איך אמרו בגמרא בשבת להכריח מהמשנה שיש סכנה בלא המציצה והרי יש לומר דטעם המשנה דמוצצין בשבת משום דחיה זו יש לומר דסתימת המשנה שהתירוהו משמע דבכל גווני מתירים מציצה ואפילו אם כבר סילק ידו והלך מהמקום וכן להתיר אפילו לאדם אחר ואם כן שמע מינה שיש בחסרון המציצה סכנה

ה. זכר לדבר בענין ניתנה שבת לידחות אצלו יש להביא ממאי דמצינו דציצין שאינן מעכבין את המילה בשבת אם לא פירש חותך אותם ואם פירש אינו רשאי לחזור עליהן כמבואר בגמרא בשבת בדף קל"ג ע"ב ובשולחן ערוך באו"ח סימן של"א סעיף ב' ופירש רש"י שם בדף קל"ג ע"ב הטעם דרשאי לחזור על ציצין שאינן מעכבין את המילה בלא

ד. אך באמת אפילו את"ל כן דבפשע ולא מצץ ומת מכח זה הילד הוי מילתו מצוה הבאה בעבירה לגבי המוהל וממילא נחשב לו בשבת כהאי גוונא לחילול שבת מכל מקום בעניננו אין שייך כלל ועיקר לדון כן שהרי המדובר הוא שמזומן כאן אדם אחר למצוץ ובחול כהאי גוונא מתירים לכתחילה שאחר ימצוץ ואם כן אין כאן צד עבירה למוהל ואם אין למציצה שייכות למילה ורק להציל מסכנה אם כן אין שום מובן אמאי צריך שדוקא המוהל עצמו יעשה זה

ה. ולכן לכאורה יותר מובן בסברא שיטת הישועות יעקב שהביא המשנה ברורה הנ"ל בענף א' שמתיר ליתן המציצה לאחר

ו. ולפי ההסבר שכאן בענף זה להתיר ליתן המציצה לאחר מהני זה אף אליבא דהאוסרים לחלק המילה והפריעה לשני אנשים ואפילו למהרש"ל שכתב שיש במחלק המילה והפריעה לשני אנשים חיוב כרת רח"ל כמובא לעיל בסימן א' מכל מקום לענין המציצה יש לומר לפי הנ"ל שיתיר אפילו לכתחילה ליתנה לאדם אחר

ז. ושור"ר בשו"ת שואל ומשיב מהדורא תנינא חלק ד' סימן ז' שהביא את דברי החכמת אדם בסימן קמ"ט הנ"ל שאוסר לחלק המציצה לאדם נוסף והשואל ומשיב הביא את סוגיית הגמרא בשבת דף קל"ג ע"ב והוכיח משם דהמציצה שדוחה שבת הוא משום הסכנה ולא משום מצוות מילה [וורהיטת דברי השואל ומשיב משמע שאין כלל צד מצוה במציצה ורק הפיקוח נפש ועיין בזה לקמן בסימן ג' אך על כל פנים ודאי דמפורש בדבריו שהדחייה דשבת היא רק מצד הסכנה כדמוכח מהסוגיא] ומכח זה כתב להשיג על דברי החכמת אדם דודאי מותר ליתן זה לאדם אחר ושאלו האוסרים לחלק המילה והפריעה לשני אנשים מודו בזה להתיר וסיים שם דדבר זה הוא ברור כשמש עכ"ד והוא ככל הדברים הנ"ל בענף קודם

ענף ד. ידון אם יש סיבה מטעם אחר להעדיף שיעשה המציצה בשבת המוהל

א. והנה בגמרא מבואר שבזמנם היה הכרח של פיקוח נפש באופנים מסוימים להרחיץ במים

י. אך לא שמענו שהזהירו על דבר זה אך לכאורה להחמיר כן אין בדבר הפסד ועצ"ב אם ניתן לחדש דבר כזה ואם יש מקום לכל סברות אלו

ענף ה. נידון אליבא דהחכמת אדם בחילוק המילה ופריעה לשנים אם שרי ליתן המציצה למוהל או שיתן דוקא לפורע

א. כמובא לעיל בענף א' החכמת אדם בהלכות מילה כלל קמ"ט הביא מנידון זה אם מותר לחלק בשבת המילה ופריעה לשני מוהלים וכתב שהמנהג במקומו להקל בזה וכתב דמכל מקום נראה דאין לחלק לג' אנשים דהיינו מילה ופריעה לשניים ומציצה לאחר אלא מי שפרע הוא ימצוץ עכ"ד עיי"ש

ב. ויש לעיין לדעת החכמת אדם היכא דחילקו המילה ופריעה לשני אנשים אם רשאים ליתן את המציצה למוהל הראשון או דילמא דוקא הפורע הוא ימצוץ

ג. והנה בגמרא בשבת בדף קל"ג ע"ב מבואר דהמל בשבת והשאיר ציצין שאינן מעכבין את המילה אם סילק ידו אינו חוזר עליהן ואם לא סילק ידו חוזר עליהן וטעם ההיתר בלא סילק אף שאינם מעכבין פירש רש"י דהוא משום דכולה חדא מילתא היא וניתנה שבת לידחות אצל מילה זו והוב"ד רש"י במשנ"ב בסימן של"א ס"ק ד' ושער הציון שם

ד. וכתב המשנ"ב שם בס"ק ד' בשם הר"ן דגם בשעה שעוסק עדיין בפריעה עדיין חשיב שלא סילק ידו אף שכבר סילק ידו מחיתוך המילה עיי"ש ואחרי כן כתב המשנ"ב וז"ל ולפי זה פשוט דאפילו אם הפורע הוא אחר כל זמן שהוא עוסק במצותה מותר לו לראשון לחזור ולגמור את הציצין שאינם מעכבין דלא משגחינן במה שהוא סילק ידו כיוון דעדיין לא נגמרה מצוות מילה עכ"ל והוספת המשנ"ב על דברי הר"ן הוא חידוש גדול מאוד ויש לעיין אם פשוט כן לדינא

ה. ואולי יש ללמוד לנידון דענף זה אליבא דהחכמת אדם במציצה מדברי המשנ"ב הנ"ל להקל דכיון דמחשיב את הפריעה המשך המילה לענינו הוא הדין לענינו חשיב המוהל כחדא עם

פירש דהוא משום דכולה חדא מילתא היא וניתנה שבת לידחות אצלה והובאו דברי רש"י במשנ"ב בס"ק ד' ובשער הציון שם אות א' [וכן מצינו ענין אחר קצת דומה לזה בשיטת השאגת אריה בסימן נ"ט המובא במש"כ לעיל בסימן א' עיי"ש כל דבריו]

ו. וכמובן שמכמה טעמים אינו דומה נידון דידן ממש לענין ציצין שאינן מעכבין את המילה וגם שלדינא נקטינן דמציצה דוחה את השבת אפילו בפירש מיהו לענין לכתחילה אולי ראוי באמת להתרחק מלהגיע לאופן שנחשב ביותר לפירש ומפני הנ"ל

ז. אך כל הדברים הנ"ל לומר טעם להתיר מציצה בלא פירש משום דניתנה שבת לדחות ואפילו בלא היתר דפיקוח נפש הוא טעם מחודש מאוד ובפשוטו אם היינו מקבלים את הטענה שנשתנו הטבעים ואין סכנה כיום בלא מציצה אם כן היה אסור בפשוטו בכלל למצוץ כיוון שאין לנו ראייה מגמרא להיתר הנ"ל בלא פירש מצד שניתנה מילה כבר לדחות אצלו ולא דמי לציצין שאינן מעכבין את המילה בכלל למצוץ בשבת כדמוכח בסוגיא ולא דמי לציצין שאינן מעכבין את המילה שבלא פירש חותכן בשבת דשאני התם שהוא מענין המילה עצמה

ח. אך אולי אם נימא דספיקא איכא אם נשתנו הטבעים ומספיקא חייבים למצוץ דספק פיקוח נפש דוחה שבת ומכל מקום נימא דכיוון שהוא ספיקא עדיף שיעשהו המוהל עצמו שאצלו ניתנה השבת להידחות אצל המילה ועצ"ב אם יש מקום כלל בסברא לכל האמור כאן בענף זה

ט. ואם נימא כהסברא הנ"ל דחומרא זו שבענף זה אם כן יכול להיות שיש מזה נפקא מינה גם במוצץ זה שמל ופרע שמכל מקום יזהר שלא יהיה סילוק בשיעור שנחשב סילוק בין הפריעה לבין המציצה על כל פנים עד כמה שאין זריזות זו מפריעה לו בקיום המצוה או בשמירה על בריאות התינוק

מסכת שבת דף קל"ג ע"ב סימן ב'

לכאורה יש מקום ללמוד לזה מהנידון הנ"ל בסעיף
קודם מדברי המשנ"ב בציצין אלא שגם שם דברי
המשנ"ב מחודשים מאוד וכמבואר לעיל בסעיף
קודם

הפריעה אך צ"ב אם דומים הדברים כיוון שלא ידוע
לנו היטב טעם חומרת החכמת אדם במציצה מיהו
למש"כ לעיל בענף ד' לדון טעם להחמיר במציצה
על דרך ענינא דלא סילק ידו האמור בציצין אם כן

סימן ג. בביאור עיקר ענין החיוב למצוין אחרי המילה ידון אם מלבד הטעם דלהציל מסכנה שיש במציצה שזהו טעם המפורש להדיא בגמרא יש בזה גם טעם של שלימות למצוות המילה ורק שאינו חלק המעכב

ענף א. בניהון הנ"ל

[חלק א]

א. נתבאר לעיל בסימן ב' דמבואר בסוגיא בשבת דף קל"ג ע"ב דהא דמציצה דוחה שבת אין זה מכח הא דמצוות מילה דוחה שבת אלא מדינא דפיקוח נפש דוחה שבת ויש להסתפק בכוונת הסוגיא האם ביאור הסוגיא הוא דכל ענין המציצה הוא רק לצורך מניעת סכנה ואין לו קשר ישיר כלל למצוות מילה וכמו שדימוהו בגמרא לאספולנית וכמון שודאי שאין להם שום קשר ישיר למצוות מילה והם רק לצורך הריפוי

ב. או דילמא יש מקום לומר דמלבד הטעם של הצלה מסכנה יש עוד טעם למציצה והיא השלמת מצות המילה

ג. וביאור הענין הוא על פי דברי רש"י לקמן בדף קל"ד ע"א שעל מה שכתוב שם בגמרא שתינוק שהוא ירוק מפני שעדיין לא נפל בו דם ברית דוחין מילתו וכתב בביאור הדבר רש"י שם וז"ל הצצתי בו ולא היה בו דם ברית תרתי לגריעותא חדא דאי מהיל ליה לא נפק מיניה דמא והטפת דם ברית מצוה כדכתיב [בזכריה פרק ט' פסוק י"א] גם את בדם בריתך ועוד דמסוכן הוא ומשום חולשא שלא נוצר בו דם עדיין עכ"ל

ד. והנה בפסוק בזכריה שם כתיב וגם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו ועיי"ש בתרגום וברש"י ובאבן עזרא וברד"ק שיש שני דרכים בכוונת דם ברית האמור שם יש מפרשים לדם של מצוות מילה ויש מפרשים לדם הקרבנות שנזרק על ישראל בברית בסיני כמבואר בסוף פרשת משפטים והמפרשים לדם של מצוות מילה יש בזה שני דרכים יש מפרשים דם המילה שמלו במצרים לפני צאתם וכוונת הפסוק שבזכותו יצאו ממצרים ויש מפרשים שהכוונה לדם מצוות המילה שקיימו במסירות אף בגלות ובזכותו יצאו מהגלות והנה

רש"י בסוגיין מפרש כהדרך שהכוונה בפסוק בזכריה לדם מילה אבל רש"י בזכריה פירש כהדרך שהכוונה בפסוק בזכריה הוא לדם הקרבנות שנזרק עליהם בברית בסיני עיי"ש

ה. ודברי רש"י הנ"ל בסעיף ב' בכוונת הגמרא הם המקום היחידי שמבואר בגמרא וברש"י בפרקין שיש חשיבות לענין הוצאת הדם שבמילה מלבד החיתוך והנה בכוונת סוגיין מבואר ברש"י הנ"ל שיש עוד טעם בדבר משום סכנה ואם כן אם גם בפסוק בזכריה נפרש כאידך דרך אפשר דאין הכרח לכל ענין זה בקרא וגמרא

ו. אך יש מקום לדון עוד בביאור הסוגיא דהטפת דם ברית בדף קל"ה ע"א דיש ללמוד מזה על ענין הדם בברית דאם לא כן איזה סיבה יש בנוול מהול או במהול שנתגיר שיטיף דם ברית ועיין בשו"ת משנת רבי אהרן ואכמ"ל

ז. ועל כל פנים לפי כל הנ"ל יש מקום לדון ולומר דהמציצה שמוציאה דם שייכא לענין זה של הדם בברית וכמובן שאין זה מוכרח שהרי אף בלא המציצה כבר יצא דם על ידי החיתוך אך מכל מקום אפשר דיש ענין שיהיה פעולה מעשית של הוצאת דם על ידי מעשה הוצאה ממש שהוא המציצה

[חלק ב]

א. וכי תימא אם כן דהמציצה הוא חלק מהמילה אמאי מפורש בסוגיא בדף קל"ג ע"ב דאם לא היה בחסרון המציצה סכנה לא היה זה דוחה שבת

ב. יש לתרץ דאף שהוא חלק מהמילה אך אינו חלק מהמעכב במילה ובדיעבד בלא עשה כן יצא ידי חובת מילה ולכן אינו דוחה שבת

ג. ואשכחן כעין זה בגמרא בדף קל"ג ע"ב דציצין שאינם מעכבין את המילה אינן דוחין את השבת אם פירש מהמילה אף שיש ענין למולם עד כדי שבלא פירש חותכין אותם אפילו בשבת ואף

ט. ועיין בשדי חמד בקונטרס המציצה [בדפוס שלפני הוא בכרך תשיעי קרוב לסופו] שהובא שם מכתבים מהרבה מחכמי דורו בהלכות מציצה וטעמיה וכמה מהם כתבו לחדש כן שמלבד שיש בזה הצלה מסכנה גם יש בזה שלימות למצוה

י. ועיין עוד לקמן בסימן ד' מה שהובא בזה מדברי המקובלים שמבואר בדבריהם שיש במציצה ענין של השלמת מצוות המילה

ענף ב. בדברי הר"ן במסכת שבת דף קל"ג שנסתפק בסיים המילה ופריעה ועסוק במציצה אם חשיב פירש לענין חזרה על ציצין שאין מעכבין בשבת וביאור ספקו על פי הדברים הנ"ל בענף קודם

א. בחידושי הר"ן למסכת שבת [הכוונה לחידושי הר"ן הישן ורבים אומרים שאינו מהר"ן אלא מקדמון אחר] דף קל"ג בהא דקיימא לן במילה בשבת דכל זמן שלא פירש חוזר על ציצין שאין מעכבין את המילה ואם פירש אינו חוזר על ציצין שאין מעכבין את המילה וכתב על זה הר"ן וז"ל ומסתברא דכל זמן שהוא מתעסק בצרכי מילה כגון חתיכתה ופריעתה ומציצתה לא מיקרי פירש דכולהו צורך מילה נינהו אבל אם סילק ידיו אחר מיכן היינו פירש אף על פי שעדיין יש לו ליתן אספלגית וכמון וחלוק דהני צרכי רפואה נינהו ואפילו במציצה עצמה יש לעיין דכל שפרע הרי סיים צרכי מילה ודילמא המציצה מיקריא רפואה ולא צורך מילה היא וצ"ע עכ"ל והובאו דברי הר"ן בקצרה במשנ"ב בסימן של"א ס"ק ד'

ב. והנה מבואר דלדינא מספקא ליה לר"ן בסיים המילה ופריעה ועסוק במציצה אם נחשב פירש לענין חזרה על ציצין או לא ושורש הצד שלא לדון כפירש מפורש להדיא בדברי הר"ן דהוא מפני שנחשב צורך רפואה ולא צורך מצוה אמנם יש לעיין אם כן במאי מספקא ליה ואמאי לא הכריע דהוי פירש

ג. ויתכן לומר אולי דמספקא ליה במש"כ לדון לעיל דמבואר בסוגיא דעיקר צורך המציצה הוא מפני סכנה אבל אין ראיה מהסוגיא אם מלבד זה

לפוסקים הסוברים דבחול אף אם פירש חוזר עליהם אף על פי כן בשבת אם פירש אינו חוזר עליהם

ד. ועל דרך זה יש לומר לענין מציצה דאף שהוא חלק מהמצוה מכל מקום כיוון אינו מעכב אינו דוחה שבת

ה. מיהו יש לעיין דמכל מקום נימא דבלא פירש יהא מותר בלא פיקוח נפש בשבת יש לומר דאין הכי נמי אך מתניתין לא חילקה בזה בין פירש ללא פירש ותמיד התירו ולכן דייקו מזה בגמרא דיש היתר של פיקוח נפש עוד יתכן דאף שהמציצה חלק מהמצוה אך הוא פחות נחשב חלק מהמצוה מאשר ציצין שאין מעכבין את המילה ולכן בלא פיקוח נפש אף בלא פירש אינו דוחה שבת אי נמי יש מקום לדון דבסיום המילה והפריעה חשיב פירש אף שעדיין לא עשה המציצה משא"כ לענין ציצין מיירי בלא סיים המילה ופריעה [ועיין לקמן מהר"ן ומשנ"ב לענין הגדרת זמן דפירש לענין ציצין]

ו. והנה בסוגיא מבואר דהיה סלקא דעתין דאין סכנה בחסרון המציצה והא דמכל מקום דוחה שבת הוא מפני דדם מיפקד פקיד ואין בזה איסור על כל פנים דאורייתא ויש לעיין להאי סלקא דעתין אם כן למאי בכלל מוצצין ואפילו בחול שהרי אין סכנה ולכאורה מזה ראיה להנ"ל שיש ענין של מציצה לצורך שלימות מצוות מילה

ז. מיהו יתכן לדחות דהן אמנם כן הוא לסלקא דעתין אבל למסקנא שיש סכנה בחסרון המציצה אין ראיה שנשארו בסברא זו שיש בזה גם תוספת שלימות למצוה

ח. ועוד שאף לסלקא דעתין אולי יש לומר דהטעם הוא לבריאיות הילד ורק שאין בזה סכנה והוא רק מועיל לשלימות מהירות הריפוי של מקום המילה ועל דרך דאשכחן בענין יין ושמן שמבואר במשנה שבחול טורפין אותם זה בזה לפני שנותנין את זה על מקום המילה לריפוי וכן בשבת ראוי להכין טרופ לפני שבת ואם לא הכין ינתן זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ומשמע להדיא שיותר טובת הענין שינתנו ביחד ומכל מקום לא סגי בזה לדחות שבת על ידי הטריפה ואף שבטריפת יין ושמן לזה לכאורה פשוט דליכא איסור תורה ורק איסור דרבנן

ג. ודברי השואל ומשיב הם לענין לחלק הפריעה ומציצה לשנים והובא חלק מדבריו לעיל בסימן

ב' ענף ג' עיין שם

ד. ומה שהביא בקובץ תשובות מדברי החתם סופר לעת עתה לא מצאתי זה בחתם סופר ואפשר שהוא בתשובה המפורסמת בענין מציצה המובאת בספרים בשמו משו"ת יד אליעזר מהרב מוויין כמובא בשדי חמד בקונטרס המציצה ואין ספר יד אליעזר אצלי עתה

ענף ד. עוד בדברים הנ"ל בענף קודם

א. כמובא לעיל בענף קודם החתם סופר בתשובה [הובא בספר קובץ תשובות מהגר"ש"א] כתב דאחרי מילה ופריעה לפני מציצה הוא מותר בתרומה ויש לעיין אם מדבר זה דשרי בתרומה יש ראייה שהמציצה אינה השלמת המילה ודלא כהצד הנ"ל בענף א' חלק א' סעיף ב' וכן דלא כדברים המובאים לקמן בסימן ד' מדברי המקובלים שיש בזה על פי סודות התורה השלמת המצוה של המילה

ב. ולכאורה אין מזה ראייה כלל לזה דיתכן שאף אם הוא שלימות מצות המילה מכל מקום כיוון שאינו מעכב את המילה כשר לאכול בתרומה קודם ודומיא דציצין שאינן מעכבין את המילה שכל שלא פירש מחללין עליהם שבת ומוכח שיש בזה שלימות המצוה וכן לכמה פוסקים בחול אף בפירש חייב לחזור עליהן ומוכח שיש בזה שלימות המצוה ומכל מקום אין זה מעכב לתרומה [מיהו שם אפשר דיש לחלק דהוא משום ואנוהו ולכן אף שאין מעכב יש בו ענין ויש לפלפל] אך אין דברי החתם סופר לפני לראות לשונו בזה

ג. גם יש לעיין אם יש סתירה בין דברי הקובץ תשובות הנ"ל בענף ג' סעיף א' למש"כ לעיל בענף א' סעיף ב' לדון שמא יש בזה שלימות המצוה וכן למובא לקמן בסימן ד' בזה מדברי המקובלים

ד. ואין דברי הגרמ"ק אליו לפני לדעת מה היו דבריו וכנגד מה טען הגר"ש"א בדבריו הנ"ל לדעת אם סותרים דבריו להנ"ל

יש בזה גם השלמה למצוות מילה והר"ן בזה מסופק

ד. או שאולי יש לומר דהא ודאי שיש בזה צורך לשלימות המצוה אך מספקא ליה דילמא כיוון שאין זה מעכב במצוה וגם הוא פרט בפני עצמו לכן נחשב כבר לפירש

ה. עוד אולי יש לומר לאידך גיסא שגם לצד שהוא רפואה בלבד מכל מקום מספקא ליה אם להשוותו לכמון וחלוק דודאי חשיב פירש או דילמא כיוון שהוא עיסוק בגוף המילה עצמה והוא לצורך הבריאות הנגרם מפני המילה וציווי התורה למילה הוא באופן שישמור הבריאות שהרי אם אי אפשר למול בלא סכנה צריך לדחות המילה אם כן חשיב עסוק במילה וכמון וחלוק דלא מקילים מטעם זה הוא מפני שהתם הוא עיסוק בדברים אחרים ולסברא הנ"ל להחשיב עסקו בבריאות כלא פירש בעינן תרתי גם שהוא עסק בגוף המילה וגם הקשר בין הבריאות אל המילה ולא סגי ביש רק חד מינייהו

ענף ג. מדברי ספר קובץ תשובות להגר"ש"א בענין זה

א. בשו"ת קובץ תשובות חלק א' סימן ק"ב בתשובה אל הג"ר מנשה קליין שליט"א מחבר שו"ת משנה הלכות כתב הגר"ש"א וז"ל מ"ש הדר"ג להוכיח דהמציצה היא חלק מן המצוה הרי ידוע מה שכתב הר"ן בחידושיו שבת קל"ג לאיסתפוקי אם אחרי שמל ופרע סיים המצוה ושוב אינו חוזר על ציצין שאין מעכבין דהוי ליה סילק ידיו דהמציצה מיקרי רפואה והחתם סופר בתשובה כתב מל ופרע ולא מצץ כבר גמר המצוה והתינוק מותר בתרומה וכן דעת השואל ומשיב מהדו"ת חלק ד' סימן ז' ואין צריך להאריך בזה כי הדברים ידועים הלוא המה כתובים על ספרי השו"ת בדור שלפנינו עכ"ל עיי"ש

ב. ודברי הר"ן הובאו לעיל בענף ב' וכמועתק שם מבואר בר"ן דהוא מסופק לדינא לענין זה אם חשיב פירש ועיין מש"כ שם בענף ב' לדון בביאור ספיקו של הר"ן ובמה שיש לדון בזה לענין הנידון הנ"ל בענף א' אם יש בזה שלימות למצוה

סימן ד. מדברי האר"י והאור החיים בענין הנידון אם המציצה שייך לשלימות מצוות המילה או שהוא רק הצלה מסכנה דומיא דאספלנית וכמון

פסוק ג' קרוב לסופו מבואר שיש ענין במציצה להשלמת מצוות המילה שהביא שם מדברי הזוהר בחלק א' דף ח' שיש ארבעה קליפות סביב הקדושה וביאר שם דבמילה מסלקים את החיצונה שבהם ובפריעה את השניה ובמציצה את הג' ואילו הרביעית נשלם סילוקה בהגיע האדם לגיל י"ג עכת"ד עיי"ש היטב ומבואר מזה דיש בזה שלימות לקיום המצוה

ד. ויתכן דשורש דברי האור החיים הנ"ל הוא מדברי הטעמי המצוות שבליקוטי תורה הנ"ל בענף א'

ענף ג.

א. ובספר שדי חמד יש קונטרס המציצה [בדפוס שלפני הוא בכרך תשיעי מדף קט"ז עד דף קל"ח עיי"ש והובא שם מדברי הרבה חכמי דורו בעניני מציצה וחלקם דנו גם בענין הנ"ל אם המציצה אם מצוה מצד עצמה או רק סכנה וכמה מהם כתבו שיש בזה גם מצוה עיי"ש

ב. ועיי"ש בדף קכ"ט טור ב' אות ט"ז בתשובת הגר"ר יצחק פייגנבוים ז"ל שהביא את דברי הטעמי המצוות והאור החיים הנ"ל בענפים קודמים ענף ד.

א. והנה כמבואר בכתבי המהרח"ו בכמה דוכתי בתורה הפשט והסוד מחוברים ביחד ויתכן דעניני הסוד דהמציצה הנזכרים בכתבי האר"י ובאור החיים בענין המציצה כנ"ל בסימן זה בענפים קודמים מתחברים על פי הלכה לדברים המבוארים לעיל בסימן ג' על פי דברי רש"י בשבת דף קל"ד ע"א עיי"ש

ב. ומכל מקום אף לדבריהם דהאר"י והאור החיים הנ"ל ודאי דאינו חלק שיש בו עיכוב לקיום המצוה שהרי מוכח בגמרא בשבת דף קל"ג ע"ב הנ"ל דאין זה נכלל בלפוטא דמילה דוחה שבת וצריך להגיע לדחייתו לשבת לסיבת הסכנה כמבואר לעיל באריכות וצריך לומר שהוא חלק שרק לכתחילה צריך לעשותו

ענף א. מדברי האר"י בספר טעמי המצוות

שבספר ליקוטי תורה בענין זה

א. בכתבי האר"י בספר שער המצוות בפרשת לך שם מבואר שם באריכות רבה סודות של מצוות המילה מבוארים שם סודות למילה ולפריעה ולכוס היין שאומרים עליה את ברכת המילה אבל למציצה כמדומה שלא מפורש שם בדבריו כוונות ויש לעיין אם לדייק מזה שאין תיקון על פי סוד במציצה והוא רק למנוע סכנה ועל דרך אספלנית וכמון או אף אם יש בזה סוד על כל פנים הוא פחות מענין הכוס של ברכה שאותו ביאר היטב שם בשער המצוות אך באמת אין זה כלל הכרח דיש לומר דלא הכל נתפרש ואפשר שכוונות הכוס יותר קשורות לכוונה שפירש לענין המילה ולכן יותר הוצרך לפרשה

ב. ושו"ר שבספר טעמי המצוות שבספר ליקוטי תורה [הוא מכלל כתבי האר"י אך אינו מהסידרה שסידר מהר"ש ויטאל אלא ממה שסידר מהר"ם פפירש וגם הוא עיקרו מכתבי המהרח"ו אלא שזה פחות מוסמך להיות הכל ממהרח"ו שאסף גם מאחרים ולא כהשמונה שערים שכתבם מהרח"ו וסידרם מהרש"ו] בסוף פרשת לך לך דף כ"ה סוף טור ג' וטור ד' כתב וז"ל גם דע כי מילה גימטריא פ"ה ועם הכולל גימטריא אלקים לכן מוצאים בפה כלומר אנו מושכים בפה כח הדינים והקליפות הקשה שהוא אלקים לכן מוצאים גם כן ביין לפי שייך גם כן גבורה כהמילה עם הכולל מין במינו וכו' עכ"ל עיי"ש כל דבריו

ג. ומבואר להדיא בדבריו אלו שיש בזה סוד במציצה להשלמת התיקון של ענין המילה

ד. ואף שבהמשך דבריו מדבר על נתינת היין שם ונראה שקורא גם לזה מציצה מכל מקום תחילת דבריו ודאי משמע דבמציצה ממש קאי שכתב על זה שמושכין בפה כח הדינים וכו' כמועתק לעיל

ענף ב. מדברי האור החיים בפרשת תזריע

בענין זה

א. באור החיים על התורה בפרשת תזריע פרק י"ב

המפקח הארצי על המוהלים: לא מבין על מה הסערה

המפקח הארצי על המוהלים לא מבין את "סערת המציצה" בבריתות: הדיבורים על "טובת הילד" אינם במקומם, "עגילים באוזניים - יותר מסוכן"

המפקח הארצי על המוהלים מטעם הרבנות הראשית וחבר הוועדה הבין משרדית של משרד הבריאות והדתות לפיקוח על המוהלים, הרב חיים משה ויסברג, מתייחס בראיון לערוץ 7 ל"סערת מציצת הדם" של המוהלים בבריתות.

"אני לא מבין על מה הסערה", אומר הרב ויסברג, "המילה היא אחת המצוות העתיקות שבתורה ורוב עם ישראל מקיים אותה בשמחה ועניין המציצה היא הלכה למשה מסיני."

"אנחנו בוועדה בפיקוח על המוהלים ישבנו הרבה שעות עם המון מהמומחים ועם גדולי הרבנים וקיבלנו הנחיות מתי כן ומתי לא. הגענו למסקנה שאין שום סיבה לאסור את המציצה בפה, צריך להבין שמתוך 300 אלף בריתות היו שישה מיקרים וגם אלה לא בטוח שבאו מהמוהל."

הרב ויסברג סיפר כי הרבנות הראשית לא פוסלת מציצה בכלי ולכן על המוהלים לידע את ההורים ולומר להם שיש סיכון מזערי ביותר, "ואם אבא יחליט שהוא רוצה בכלי אני ושאר המוהלים מכבדים את רצונו."

"אני שומע כל מיני אנשים שאומרים 'טובת הילד'. בשבועות האחרונים מתו מספר ילדים מטביעה בבריכה לא ראיתי שכל אלה שדואגים לטובת הילד רוצים לסגור את הברכות במדינת ישראל!". הוא הוסיף כי "גם כל אלה שעושים עגילים באוזניים לילדים שלהם עד גיל 18 לא שואלים אז איפה טובת הילד ברור שיש הרבה יותר זיהומים בעגילים באוזניים מאשר מציצות בפה."

"הרבנות הראשית לא פסלה את הכלי ובשני המקרים המילה כשרה אבל מי שרוצה לא לשנות מדרך אבותיו יש לאפשר לו מציצת הדם בפה. אם מסתכלים על זה כמצווה וכך צריך לעשות זאת, אני לא רואה שום סיבה מוצדקת לאסור מציצה בפה - לא מבחינה סטיסטית ולא מבחינה הגיונית. אני לא מבין על מה המהומה הגדולה הזאת."

הרב ויסברג, מוותיקי המוהלים בירושלים ונצר לשושלת מוהלים מכובדת וידועה, מצטט ממאמרו של הרב פרופ' אברהם שטרנברג מבית החולים שערי צדק בירושלים שקובע כי לאור הידוע היום אין מקום לבטל את מציצת הדם והיא חלק אינטגרלי מקיום מצוות המילה, "לאור ההוכחות המדעיות שהגיעו לידי ישנה הסתברות נמוכה להידבקות בנגיף ההרפס."

שפופרת סטרילית היא הדרך המהודרת לבצע מציצה"

לטענות נגד מציצה בפה בברית מצטרף גם מוהל ותיק אשר פרסם מאמר בנושא ב"תחומין", "אשר מסתמך על פסקי הלכה ממתאים השנים האחרונות

בשנתון ההלכתי-טכנולוגי "תחומין" המתפרסם בימים אלו, קובע הרב יונתן רזיאל, מוהל מומחה וותיק, כי ניתן בהחלט לקיים את ההלכה למצוץ את דם המילה לא בצורה ישירה אלא ע"י שפופרת מיוחדת, סטרילית ומוגנת.

לדבריו, מזה כמאתיים שנה מתירים גדולי הפוסקים שיטה זאת.

רזיאל מביא במאמרו כי כבר החת"ם סופר, בתחילת המאה ה-19 התיר זאת, כדי לשמור על בריאות התינוק. עוד התירו את השימוש בשפופרת המציצה רבני ליטא כחפץ-חיים ו"ערוך השולחן", רבני גרמניה כרב עזריאל הילסהיימר והרב שמשון רפאל הירש, ורבני א"י, הרב קוק רבי שמואל סלנט, רבי חיים ברלין והרב צבי-פסח פרנק.

רזיאל מזהיר, כי "קהילת המוהלים מודעת לתופעה מצערת של נהירת הציבור הרחב לביצוע מילה ע"י כירורגים במקום מוהלים. לפי התחושה מדובר על כ-20%-30% מההורים, ובשנים האחרונות המספרים רק עולים. לתופעה זו מצטרפים עשרות אתרי האינטרנט המקדמים את ההתנגדות העקרונית לברית המילה, וכן ה'סקופ' הדו-חודשי על מוהלים שכביכול גרמו לנמק, לדימום או לדלקת בתינוק. כל בר דעת מבין שבלי כל קשר לסוגיה הרפואית וההלכתית, המשך ההתעקשות על מציצה בפה, בלי שפופרת, עלול לחמש את הקיצוניים ולעודד את התופעות הפסולות הללו."

לדבריו, "מציצה נתקנה בזמן הגמרא מטעמי בריאות, ומטרתה היא לשאוב את הדם מהמקומות הרחוקים, אך הגמרא אינה מציינת באיזה אופן לבצע את המציצה, ונראה שניתן לעשות זאת בכל דרך ששואבת את הדם מהמקומות הרחוקים. ההימנעות ממציצה מוגדרת ע"י חז"ל כספק פיקוח נפש. לכן, חייבים לבצע מציצה, אפילו כאשר כרוך הדבר בחילול שבת, למרות שהתועלת הרפואית מהמציצה איננה ברורה. ואולם, מציצה בפה באופן ישיר מנוגדת לכללי הרפואה הנהוגים בכל העולם, ביצוע המציצה בפה מוגדר כספק פיקוח נפש, ואין לבצעה באופן זה."

רזיאל מוסיף, כי "שפופרת סטרילית היא הדרך המהודרת לבצע מציצה. השפופרת גורמת לשאיבת הדם ממקומות רחוקים בצורה מושלמת ע"י יצירת ואקום, היא אינה חורגת מהדרישות האפידמיולוגיות המחמירות, כיוון שפיו של המוהל אינו נוגע בפצע הברית, היא מקיימת את המנהג הקבלי למצוץ בפה ולבסוף - היא גורמת למיעוט חילול השם, ואולי השימוש בה יאט את המגמה למול תינוקות ע"י כירורג במקום מוהל."

השנתון "תחומין" יוצא לאור כבר 32 שנה ע"י מכון צומת באלון שבות שבגוש עציון, המתמחה בהתמודדות הלכתית עם החיים המודרניים ועם ניהול מדינה ע"פ התורה. "תחומין" מהווה במה למחקרים ולבירורי הלכה בסוגיות הלכה ומדרנה, ועוסק במגוון סוגיות כשבת ומועד, כשרות המזון, מצוות התלויות בארץ, אישות ומשפחה, חברה ושלטון, משק וכלכלה, משפט, צבא וביטחון, תורה ומדע וענייני מקדש וגאולה.

צהר: מציצה באמצעות שפופרת - סטנדרט הלכתי

בארגון רבני צהר מבהירים, כי בעקבות פסיקתו של הרב יעקב אריאל מוהלי מיזם הארגון עושים שימוש בשפופרת בזמן מציצת הדם בברית המילה.

בארגון רבני צהר אומרים בתגובה להתנגדות רופאי הילדים ל"מציצה" בפה, כי נשיא רבני צהר' ורבה הראשי של רמת גן, הרב יעקב אריאל פסק למוהלי מיזם המוהלים של צהר' כי יש להשתמש בשפופרת בזמן מציצת הדם בברית המילה כסטנדרט מחייב.

מיזם המוהלים של צהר הוקם לפני כחודש ומאגד מוהלים ברחבי הארץ שעברו הכשרה מיוחדת, יצטרכו לעמוד בתקנות הארגון ולהציג, כמו שותפיהם למיזם הנישואין, יהדות מאירת פנים, מסבירה ועל פי ההלכה.

המוהלים של צהר מתחייבים להציע להורים פגישה מקדימה בבית ההורים לשיחה ולבדיקת הילד ולהגיע בזמן לברית. המוהלים יגבו תעריף קבוע של 1,000 ש"ח וינהלו ספרי חשבונות עם קבלות כחוק.

ב"צהר" מתחייבים כי המוהלים יהיו קשובים לצרכים ולרצונות של ההורים על פי כללי ההלכה, ויהיו זמינים ונגישים במשך תהליך ההחלמה.

בימים האחרונים פנה איגוד רופאי הילדים למנכ"ל משרד הבריאות בדרישה שזה האחרון יוציא הנחיה לכל בתי החולים לפיה עליהם ליידע את ציבור ההורים בדבר האפשרות הקיימת להימנע ממנהג ה'מציצה בפה', במעמד ברית המילה, והחלפתו על ידי שאיבת הדם הנעשית באמצעות שפופרת - הליך שאושר על ידי הרבנות הראשית לישראל.

לטענת איגוד רופאי הילדים, קיים סיכון להדבקה ישירה של הנימולים בנגיף ההרפס כתוצאה מפעולת המציצה בפיו של המוהל.

"אנו מעריכים כי רק אחוז קטן מהציבור ומהורי התינוקות הנימולים יודעים כי קיימת אפשרות לביצוע מציצה באמצעות שפופרת, המותרת על פי ההלכה והרבנות הראשית לישראל, אשר מונעת כל סיכון של הדבקה הילוד בזיהום מסוכן", טוען האיגוד במכתבו.

איגוד הרופאים: להקפיד על היגיינה בברית המילה

איגוד רופאי הילדים פנה לאחרונה למשרד הבריאות בדרישה כי יפעל למניעת מנהג ה'מציצה בפה' הנהוג במעמד ברית המילה.

איגוד רופאי הילדים דורש ממשרד הבריאות לפעול למניעת מנהג ה'מציצה בפה' הנהוג במעמד ברית המילה בכל תפוצות ישראל.

בימים האחרונים פנה איגוד רופאי הילדים למנכ"ל משרד הבריאות בדרישה שזה האחרון יוציא הנחיה לכל בתי החולים לפיה עליהם ליידע את ציבור ההורים בדבר האפשרות הקיימת להימנע ממנהג ה'מציצה בפה', במעמד ברית המילה, והחלפתו על ידי שאיבת הדם הנעשית באמצעות שפופרת - הליך שאושר על ידי הרבנות הראשית לישראל.

לטענת איגוד רופאי הילדים, קיים סיכון להדבקה ישירה של הנימולים בנגיף ההרפס כתוצאה מפעולת המציצה בפיו של המוהל.

"אנו מעריכים כי רק אחוז קטן מהציבור ומהורי התינוקות הנימולים יודעים כי קיימת אפשרות לביצוע מציצה באמצעות שפופרת, המותרת על פי ההלכה והרבנות הראשית לישראל, אשר מונעת כל סיכון של הדבקה הילוד בזיהום מסוכן", טוען האיגוד במכתבו.

"אנו פונים אליך בבקשה לפעול ליידוע הורי היילודים לפני המילה על האפשרות של ביצוע ברית המילה ללא מציצה ישירה, באמצעות הפצת מידע זה להורי התינוקות לפני ברית המילה באמצעות מחלקות התינוקות וטיפות החלב בישראל, ובהודעות לציבור."

בתגובה אמר משרד הבריאות כי "נושא טקס ברית המילה מפוקח על-ידי הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים, כאשר נציג משרד הבריאות חבר בוועדה זו. לא ידוע על תופעה חדשה ו/או חריגה של היפגעות ילודים עקב ביצוע ברית מילה."

"במקרים חריגים פועלת הוועדה המקצועית ובאופן פרטני, במטרה להביא לחקר הענין, ומניעת הישנות מקרים דומים. באשר למכתב של יו"ר איגוד רופאי הילדים, יו"ר חיפ"א ויו"ר האיגוד הישראלי לנאנטולוגיה, מנכ"ל משרד הבריאות יפנה למרכז הוועדה לפיקוח על המוהלים, על מנת למצוא דרכים ליידוע המוהלים וההורים על דרכי המניעה מכל היפגעות, בזמן קיום המילה."

לפני כחודשיים דיווחו רשויות הבריאות בארה"ב על 11 תינוקות יהודים שחלו בשנים 2000-2011 בניו יורק בזיהום, וכתוצאה מכך שישה מהם נפטרו. בגין כך רשויות הרפואה בניו-יורק אסרו על המנהג.

גם בישראל אירעו מספר מקרים של זיהום קשה ביילודים בעקבות מציצת הדם בפה בברית המילה.

מוהלים על הקוראים לאסור מציצה: "אנטישמים" YNET

איגוד רופאי הילדים קרא לאסור מציצת דם המילה באמצעות הפה, מחשש להדבקה במחלות, אבל המוהלים לא מתכוונים לוותר: "הם לא רוצים את טובת הילד, אלא לפעול נגד ברית מילה - שאף הורה לא יעשה ברית, כמו שקורה בגרמניה"

משה הלר

איגוד רופאי הילדים פנה למשרד הבריאות בדרישה להורות על הפסקת נוהג מציצת הדם בפה בטקסי ברית מילה בישראל, והחלפתו בשאיבת הדם באמצעות שפופרת. אבל המוהלים שנוהגים למצוץ באמצעות הפה, הרואים בכך חובה הלכתית, ממש לא מתכוונים לוותר.

סרוגים

ראש עיריית ניו יורק מקבל סיוע הלכתי במאבקו נגד המציצה בברית מילה: מוהל מומחה בישראל מבהיר כי פוסקי ההלכה כבר אישרו מציצה בשפופרת ולא בפה, כדי לשמור על בריאות התינוק.

מאמרים - דיני מציצת דם המילה

מהות החיוב - הרב אבי זרקי מוהל מומחה מומלץ

- נפסק להלכה, **מוהל** שאינו מוצץ, הרי הוא מסכן את התינוק, ומעבירים אותו מתפקידו.
- נחלקו הפוסקים ביסוד חיוב המציצה - יש הסבורים, שהמציצה היא חלק ממצות המילה, ואף שחז"ל נימקו את ביצוע המציצה מחמת הסכנה, אין זה הטעם הבלעדי, אלא **מציצת דם המילה** היא חלק מיסוד מצות הטפת דם ברית במעשה, ואולי היא הלכה למשה מסיני.
- לעומתם, יש הסבורים, שהמציצה נתקנה על ידי חז"ל רק משום סכנה, ואין היא חלק **ממצות המילה** ואמנם פשטות לשון התלמוד היא שמטרת **המציצה** היא למנוע סכנה רפואית, אלא שחז"ל לא פירטו לנו את מהות הסכנה, ולכן במהלך הדורות אבדה לנו הסיבה הרפואית שאליה התייחסו חז"ל, ורבו ההשערות על מהות הסכנה הזו: יש מי שכתב, שמטרת המציצה היא

להוציא את הדם ממקומות הרחוקים, שאם לא כן מסתכן התינוק, יש מי שכתב, שאם אינו **מוציא דם המילה**, יש בזה סכנה, מפני שהדם נקשר בפי האמה, יש מי שכתב, שעל ידי המציצה ניצל התינוק מנפירות הגיד.

- ויש מי שהציע הסבר רפואי מקורי - מיד לאחר כריתת העורלה יש כיווץ של כלי הדם, אשר עלולה לגרום לירידה באספקת הדם והחמצן לעטרה, ובעקבות זאת - נמק של העטרה. מטרת **המציצת הדם** היא אפוא לגרום לשיפור זרימת הדם אל העטרה, ובכך למנוע היפוקסיה ונזק נמקי לעטרה לאחר כריתת העורלה.

מציצה בפה

- בכל הדורות נהגו המוהלים לבצע את המציצה בפה, היינו המוהל מוצץ בפיו דם ממקום פצע המילה.
- מציצה בפה דווקא הוא דבר שאינו מפורש בתלמוד, אך כי יש מהפוסקים שדייקו בלשון הגמרא, שהכוונה בפה.
- אכן מציצה בפה מוזכרת בפירוש במקורות הקבלה, וכן כתבו כמה ראשונים.
- רק בתחילת המאה ה"ט למנינם, החלה התנגדות למציצה בפה, והיו שלושה נימוקים עיקריים נגד המציצה:
- היעדר הוראה רפואית למציצה;
- חשש שפעולה זו מסכנת את התינוק עקב העברת זיהום.
- חשש כי המציצה עלולה להגביר את הדימום באזור החתך.
- היו אף מדינות שהשלטונות אסרו מנהג זה.

מציצה שלא בפה

- בעקבות התנגדויות אלו התארגנו מספר קבוצות ביחסן העקרוני למציצה.
- מצד אחד יש הרוצים לבטל כליל את המציצה, בנימוק 'שנשתנו הטבעים' מימי חז"ל, שכן כיום יודעים הרופאים שאין סכנה באי-מציצה, ואדרבה יש סכנה במציצה. דרך זו נדחתה על ידי כל הפוסקים מכל וכל, משום שהרופאים נאמנים נגד חז"ל רק כשהם יוצרים את ספק הסכנה, אבל לא להיפך וכל מי שהופך את דעת חז"ל יש לחוש שמינות מזרקה בו.
- לעומתם, יש המתנגדים לכל שינוי בדרך המציצה, ודורשים להמשיך במציצה בפה, כפי מנהג כל הדורות שלפנינו.
- מכל מקום כאשר מבצעים מציצה בפה יש הנהגים לחטא את הפה ביין או בנוזל אלוהולי.
- דרך שלישית היא השיטה הדורשת להמשיך במציצה בכל מקרה, שכן זו חובה שהטילו חז"ל, ואין לבטלה, אלא שהסכימו בתנאים שונים לשנות את דרך המציצה, והציעו דרכים שונות כיצד לבצע את המציצה שלא בפה.
- הפוסקים שהסכימו להתיר דרכים חלופיות למציצה, דנו בשיטות הטכניות השונות. עיקר השאלה היא, איזו שיטה דומה ביותר למציצה בפה מבחינת העיקרון של מציצת הדם ממקומות רחוקים באופן עקרוני, יש שהתירו דרכים חלופיות כדי למנוע זיהום באופן כללי, כפי שטוענים הרופאים בזמננו, אך בתנאי שאינם עושים זאת מחמת זלזול בדברי חז"ל, ומחמת רצון לבטל כליל את חוב המציצה, ויש שהתירו רק כהוראת שעה, אם בגלל מחלה זיהומית מיוחדת באותו זמן ובאותו מקום, או בגלל גזרת השלטונות, או מצבים אחרים שיש לחוש שתבטל מצות המציצה לגמרי.
- מאז שהתפתחה המגיפה העולמית של איידס, יש שנטו לבטל את המציצה בפה, מחשש להידבקות המוהל באיידס מתינוק נגוע, או מחשש להדבקה של התינוק ממוהל נגוע.
- יש מי שכתב, שכאשר הנימול הוא ממשפחה הגונה וידועה למוהל, יש להמשיך במציצה בפה, אבל כאשר הוא מבצע ברית מילה לתינוק ממשפחה 'מפוקפקת', אל לו להסתכן במציצה בפה.

שיטות מציצה שלא בפה

- לשיטות הסוברים שבתנאים מתאימים מותר לבצע מציצה שלא בפה, דנו הפוסקים במספר שיטות טכניות אם מותר להשתמש בהם לצורך המציצה:
- הנחת ספוגיות של צמר גפן ספוג במים או ביין על פצע המילה הטרי, ולחיצתו נגד הפצע, לשם סחיטת הדם - יש שהתירו דרך זו כתחליף למציצה בפה ויש מי שאסרו.
- מכשיר המוצץ דם 'על ידי לחיצת אוויר', היינו מכשיר וואקום, והכוונה למכשיר מורכב, שהמציא אלכסנדר טרטיס מלונדון בשנת תר"ס/1900, ופירסמו בספרו 'דם ברית' - 'יש שהתירו ויש מי

שאסר, כי איננו דומה למציצה בפה מכל מקום שיטה זו לא התקבלה בין המוהלים בגלל מורכבותה.

- מציצה בפה דרך שפופרת של זכוכית, היינו שפופרת זכוכית בעלת פתח דחוס ומלא צמר-גפן מצד אחד, ופתח רחב המתאים להכנסת העטרה מצד שני, השואפת לתוכה את הדם. שפופרת זו תוכננה לראשונה בשנת תרמז/ 1887, על ידי הרב ד"ר מיכאל קאהן מפולדה, בעזרת ד"ר וון-פטנקופר - יש שהתירו ויש שהתנגדו יש מי שכתב, שאם יש הכרח לבצע את המציצה בעזרת שפופרת זכוכית, וגם שמים צמר גפן בשפופרת, יש להקפיד שצמר- הגפן לא יפריע לכח המציצה בפה.

עקרונות המציצה

- יש מי שכתב, שהעיקרון של מציצה הוא דווקא כאשר יש יניקה והמשכה, ולפיכך בכל מקרה לא די בקינוח בספוג או בצמר גפן; ויש מי שכתב, שגם צורה של קינוח מועילה מעיקר הדין, והצורך במציצה בפה דווקא היא רק על פי הסוד.
  - בתיקון ציצין המעכבים - כאשר עושים רק תיקון של ציצין המעכבים, גם לשיטות הסוברים שמציצה היא מעיקר המצווה, הרי בדיעבד אם לא מצצו כדין, אין זה מעכב.
  - כשלא מאפשרים מציצה - כאשר מלים בבית חולים, ושם לא מאפשרים מציצה בפה, יש מי שכתב, שאם מדובר במילה בזמנה, יעשה המציצה בכלי או בספוג, ולא ידחה מילה בזמנה, אבל כשהמילה היא שלא בזמנה, ידחה אותה עד לשחרור מבית החולים, ויעשה המציצה בפה ויש מי שכתבו, שגם מילה בזמנה ידחה, עד שיצא היילוד מבית החולים, ויעשה המציצה בפה. כל זה, כמובן, לשיטות הסוברים שצריך מילה בפה דווקא, ולא מועיל בשפופרת.
- חזרה לעמוד מאמרים

הקשר בין ברית מילה וסכנת הידבקות בהרפס

בעקבות מקרים בהם נדבקו תינוקות בני יומם בהרפס בזמן ברית המילה ממוהלים אשר נש את הנגיף, מוצעים כאן כמה צעדי זהירות שיאפשרו לכם לשמור על התינוק הנימול

הפריעה והמציצה הן חלק בלתי נפרד ממצוות הברית. לדבריו, "חיתוך ה נעשה על ידי כלי מילה סטר העובדים חיטוי במכשיר 'אוטו המשמש גם במרפאות ובבתי הכלים ארוזים באריזה אטומה חיטויים ועד לעריכת הברית". פעולת הפריעה, שהיא גילוי הע נעשית לדבריו על ידי שני קצוות הבולטים משני ציפורני האגודלי המוהל. "פעולת הפריעה אינה להיעשות כראוי ללא הציפורניים מסביר. "ברור כי על המוהל מוטל ל את ציפורני אגודליו ולדוג לכך קשיחות וחזקות דיין ולא שביר שיוכל לבצע את תפקידו כראוי. שעליו לשמור על ציפורניו ו מצוחצחות משמך לכלוך ולחט: ידיו בחומרים מתאימים".

על הטענה שמוהלים לא משתנ בכפפות, הוא אומר: "פעולת ה עדינה ומהירה, ולכן המוהל אינו להשתמש בכפפות שמסרבלו הפעולה ומאריכות אותה. אינו מוהל המשתמש בכפפות בברית, רופאים שאינם מקפידים על קו חלקי המצווה ומשתמשים במכ רפואיים שונים ומשונים".

לגבי המציצה, אומר הרב יחזקאל כי פעולה זו, באמצעות הפה, נט על פי ההלכה. כדי למנוע מגע יש פה המוהל עם אבר התינוק, הוא מש בשפופרת זכוכית סטרילית המ בתוכה צמר גפן. "ברור שעל ה לדאוג לתחזוק את פיו ושיניו, נקיים ומצוחצחים. כמו כן, עליו ל את פיו ושפתיו באלכוהול לפני ה ולוודא כי אין בפיו פצעים או חי מחלה פעילים, העלולים להדבי התינוק", מדגיש הרב.

לדבריו, מוהלים נדרשים לערוך בד ואף לקבל חיסונים שונים כעניין שבי על ידי ועדת הפיקוח על המוהלים מ משרד הבריאות, בדיוק כפי שהבד הללו נדרשות מכל רופא או אדם ה שירות רפואי. **יעל שחר**

צילום אילוסטרציה. אין קשר בין המצולמים לכתבה. בתמונה: משפחת ברהום

להיות מוהל. לכן, אל תתביישו לבקש מהמוהל שיראה לכם תעודות. כדאי גם לדעת שקיימת ועדה של משרד הדתות לפיקוח על המוהלים. אם בוחרים מוהל שהוא גם רופא, כדאי לוודא שמדובר על איש מקצוע בעל ניסיון, שערך כבר מספר רב של מילות, לפני שהגיע למהול את ילדכם".

פרופסור דולברג: "תעודת המוהלים שניתנת על ידי משרד הדתות, לא מעידה דווקא על מוהל טוב. חובה לבדוק את התנאים הסטריליים ולקבל המלצה על המוהל".

ממשרד הבריאות מוסרים בתגובה לנושא ברית המילה כי נושא הפיקוח על מוהלים נמצא בידי הרבנות הראשית. עם זאת, מומלץ לוודא כי המוהל מנוסה ובידיו כלים מקצועיים וסטריליים.

המוהל הרב **יחזקאל קיין**, יו"ר ארגון "ברית מילה כהלכתה", מוהל מורשה על ידי משרד הבריאות, מציין כי פעולות

המוהל לפצע הברית, "כדי ששפת המוהל לא תבוא במגע עם פצע הברית וכך אפשר יהיה למנוע אפשרות של הידבקות התינוק במחלות".

ד"ר בן חיים ממליץ להורים לבחור במוהל מומחה, שהוא איש מקצוע בעל המלצות. "מבחינת החוק, כל אחד רשאי

ט קס ברית המילה לתינוק מלווה בהתרששות רבה וגם בחששות כבדים, בגלל עצם המחשבה של חיתוך באברו הרגיש של התינוק בן השמונה ימים. אלא שיש סיבה נוספת לחשש: תינוקות עלולים להידבק בהרפס במהלך טקס הברית ממוהלים אשר נושאים את הנגיף. איך זה קורה? **ד"ר יעקב בן חיים**, מנהל היחידה לאורולוגיית ילדים בבית החולים "דנה", במרכז הרפואי תל אביב, אומר כי הידבקות התינוק בהרפס נגרמת בשל מנהג המציצה שהוא חלק מטקס ברית המילה, ובו יש לשאוב את הדם מאבר מינו של התינוק. כשהדבר נעשה באופן ישיר דרך פיו של המוהל, אכן קיימת סכנת הידבקות.

פרופסור שאול דולברג, מנהל היחידה לטיפול נמרץ בתינוקות ופגים במרכז הרפואי תל אביב, מוהיד שמציצת אבר המין של התינוק ללא כלי מפריד אינו מתקבל על הדעת מבחינה רפואית. "על ההורים לוודא שהמוהל שומר על תנאים סטריליים: שהוא מכסה את ידיו בכפפות סטריליות ומשתמש בצידוד שעבר סטריליזציה. ישנם מוהלים המשתמשים בצידודן לצורך פריעה. זה בהחלט לא סטרילי. גם מציצת האבר באופן ישיר באמצעות השפתיים היא פעולה לא סטרילית, כמובן".

לדבריו ד"ר בן חיים, את פעולת המציצה צריך לבצע בעזרת קש המפריד בין שפתי

תחיקה

צויר תצב חררי ילדים כטילובים שונים
צבצב חררים על כסס צבצב חררים
צבצב קירות דקורטיביים בטכניקות שונות
רעיון מקורי לחתונה

מתחרים אטרקטיביים

ט'ני - 050-7941915

מאמרי מערכת

28/09/2004 משלנו, הדבקת תינוקות בנגיף הרפס על ידי מוהלים, מתוך jc 423, בתשלום, למנויי הגורנל-חינם!!

מילה, מצווה שרוב בני ישראל מקיימים עד עצם היום הזה.

תהליך המילה מורכב משלושה שלבים:

- א חיתוך הערלה, הוא הקרום המכסה את העטרה – ה glans penis.
- ב פריעה, הפרדת החלק הפנימי של הערלה מהעטרה בעזרת ציפורן המוהל.
- ג מציצה. המציצה מטרתה להאיץ ריפוי הפצע. המציצה אינה חלק אינטגרלי של המצווה ולא נזכרת בתורה. זו תוספת של חכמינו ז"ל שסברו, לפי ניסיונם, כי מציצה עשויה להיטיב עם הפצע. במציצה, כפי שהונהגה עד לפני 170 שנה, המוהל לגם לגימת יין ובעוד היין בפיו מצץ את הפצע.

היום מקובל שהמוהלים מוצצים בצורה לא ישירה, דרך צינור זכוכית סטרילי, המונע הדבקת היילוד במחלות היוהל. אך בין המוהלים יש הנוהגים גם היום למצוץ בפה.

המאמר לפנינו, פרי עטם, של רופאים, רובם עובדים בארץ, מתאר שמונה ילודים שסבלו מפריחת הרפס סימפלקס 1 מספר ימים לאחר הברית. כל היילודים נימולו בשיטה הישנה, מציצה בפה. ארבעה מקרים נדבקו מארבעה מוהלים שונים, ושני מוהלים הדביקו שני מקרים כל אחד. התמונה הקלינית - פריחה אופיינית להרפס באבר המין או בסביבתו. הפריחה הופיעה כעבור ארבעה עד אחד עשר ימים מביצוע המילה. וכן הופיעו גם סימני מחלה סיסטמית, עלייה בחום הגוף וירידה בתאבון. בבדיקת המעבדה בודד נגיף ה HSV-1 מהבועות בכול המקרים. ששה תינוקות טופלו ב acyclovir ושניים נשארו ללא טיפול.

בין שמונת המקרים, שנים הבריו לגמרי ולא סבלו מתופעות חולניות לאחר המחלה הראשונית. מעניין לציין, כי מקרים אלה, דווקא הם, לא טופלו בטיפול אנטי נגיפי כלשהו. אני מניח שזה מקרי לגמרי. ארבעה תינוקות סבלו מהתקפים חוזרים של herpes genitalis בחודשי החיים הראשונים. בכל ששת המקרים שהזכרנו עד כה, ההתפתחות הפסיכומטורית היתה תקינה.

תינוק אחד פתח אנצפליטיס ונגיף ההרפס בודד בנוזל השדרה. מבחינה קלינית הוא סבל מהתכווצויות ומאחר יותר מ infantile spasms. תינוק זה ותינוק נוסף סבלו מפיגור בהתפתחות.

נסכם את התוצאות שנית:

שני תינוקות הבריו לגמרי.

ארבעה סבלו מהתקפים חוזרים של הרפס באזור הבושת למרות שקיבלו טיפול. התפתחותם הפסיכומטורית היתה תקינה.

שני תינוקות סבלו מלקויים בהתפתחותם השכלית.

בבדיקת דם שנלקחה מארבעה מוהלים נמצאו נוגדנים ל HSV. בנסיוב. בבדיקת דם שנלקחו מהאמהות – רק במקרה אחד נמצאו נוגדנים ל HSV. יש להוסיף, האמהות לא סבלו מסימנים קליניים של herpes genitalis.

נתונים אלה מצביעים על כך כי המוהלים העבירו את המחלה בזמן של מציצה ישירה מאבר המין של התינוקות. ידוע כי חולי herpes מפרישים

את הנגיף בפה לסירוגין. נשאלת השאלה, אם המצב הוא כזה, מדוע תוארו רק מעט מקרים של herpes genitalis לאחר ברית מילה? החוקרים מעלים את ההשערה, כי תינוקות שקיבלו נוגדנים ל HSV דרך השליה מאמהות חיוביות, יהיו מחוסנים. המחברים סוקרים את הספרות התלמודית בידון. התלמוד הבבלי מורה על הצורך של מציצה כדי למנוע סכנה לתינוק. לא ידוע לנו באיזו סכנה מדובר כאן, אך התלמוד קובע כי יש לפטר מוהל שאינו נוהג לבצע את המציצה.

הרופא הנודע, Ignaz Semmelweis חי במאה ה-19. שמו מזכר בעיקר עקב מחקריו שהראו כי הצוות הרפואי- בעיקר הסטודנטים לרפואה- מעבירים דלקת ברחם של היולדות – puerperal fever - מיולדת אחת לשניה, וכך גרמו למותם של אלפי נשים. הוא הוכיח כי רחיצת ידיים ככלוריד של סידן, מצמצמת את תמותת האמהות. מבחינת עניינינו כאן חשוב לציין ש Semmelweis תיאר מקרה של תינוק, אשר נדבק כשחפת על ידי מוהל שסבל ממחלה זו.

כאשר עלה חשד כי מציצה ישירה על ידי המוהל מסוכנת, פסק אחד מפוסקי הדור, הרב משה שרייבר, "החת"ם סופר" הנודע, לפני 170 שנה כי מציצה בעזרת צינור שאיבה, ללא מגע ישיר, מותרת.

החוקרים מסכמים, כי מטרת המציצה היתה למנוע סכנה. לאור הידוע לנו היום, יש לאסור מציצה בפה מאותה הסיבה, כלומר מניעת סכנה לתינוק.

הערת העורך: מספרים על החזון איש, אחד מפוסקי הדור, כי התיר חימום מים בשבת עבור תינוק, כאשר האם שכחה להכין מים חמים לפני כניסת השבת. זהירי לכאורה חימום מים בשבת, זו עבירה. ניגש אליו יהודי ואמר "אני רואה שכבוד הרב מקל בדיני שבת." ענה החזון איש " חלילה לי מלהקל בדיני שבת, אך אני מחמיר בדיני פיקוח נפש".

המאמר הופיע בעיתון Pediatrics מחודש אוגוסט 2004.

Neonatal genital herpes simplex virus type I infection after Jewish ritual circumcision: Modern medicine and religious tradition. Gesundheit B, Grisaru-Soen G, Greenberg D, et. al. Pediatrics 2004;114:e259-e63.

זיהומים בנגיף ההרפס לאחר ברית מילה עם מציצה פומית - ניתוח היסטורי ותרבותי

בנימין גזונדהייט¹, דוד גרינברג², שלמה ולפיש³, רון דגן², גדעון קורן⁴, דוד מלקין⁵, משה דוד טנדלר⁶

¹היח' להשתלת לשד עצם, הדסה עין כרם, ירושלים, ²היח' למחלות זיהומיות ילדים, מרכז רפואי אוניברסיטאי סורוקה ואוניברסיטת בן גוריון בנגב, באר שבע, ³חבר בוועדה לפיקוח על המוהלים של הרבנות הראשית, יח' קולורקטלית, מרכז רפואי אוניברסיטאי סורוקה ואוניברסיטת בן גוריון בנגב, באר שבע; ⁴המח' לפרקמוקולוגיה וטוקסיקולוגיה, בי"ח לילדים, טורונטו, קנדה; ⁵המח' להמטולוגיה ואונקולוגיה, בי"ח לילדים, טורונטו, קנדה; ⁶המח' לביולוגיה, תלמוד ואתיקה רפואית יהודית, ישיבה אוניברסיטה, ניו-יורק, ארצות הברית.

הביצוע של מצוות המילה ביום השמיני מושרש בתורה ונידון במקורות הקדומים. המצווה מקובלת בחוגים רחבים של החברה היהודית לאורך כל הדורות, בארץ ובתפוצות. הסיפורת ההלכתית קובעת הוראות קפדניות להתערבות רפואית זו, על מנת למנוע סיבוכים ולשמור על בריאות הרך הנולד. מציצת הפצע בפיו של המוהל נידונה בסיפורת ההלכתית והרפואית כגורם סיכון להעברת זיהומים מהמוהל לתינוק, ולאחרונה פורסמה העבודה הראשונה בתחום זה, על 8 תינוקות שחלו בזיהום הרפס שמקורו באזור הברית. להלן סקירת הסיפורת היהודית להבהרת מינהג הקזת הדם במציצה, ועקרונות הדיונים בנושא רגיש זה. מינהג המציצה הפומית גרם לדיונים רבים בסיפורת הרבנית מאז אמצע המאה ה-19. בהתייחס לרקע ההיסטורי, החברתי והתרבותי יש לשקול דרכי מציצה תוך שמירה על רמת היגיינה נאותה, ואשר תהיינה מקובלות בסיפורת ההלכתית. סקירת הסיפורת היהודית נועדה לאפיין את הרקע האידיאולוגי של העמדות השונות. יובאו במאמר עיון מדויק, דיון וניתוח הסיפורת הרבנית על בסיס הרקע ההיסטורי, החברתי והתרבותי סביב מינהג הברית. פולמוס המציצה יצר דיונים מרתקים בסיפורת הרבנית עם דעות שונות וסותרות. הסיפורת הרבנית מתאפיינת בכללי זהירות ודאגה לרך הנולד בהקשר של דיני ברית מילה. בוויכוחים ההלכתיים, מאז אמצע המאה ה-19 משתקפים שיקולים ומגמות אידיאולוגיים. אם במשך דורות רבים הקזת הדם לאחר חיתוך הערלה הייתה באמצעות מציצה פומית, הייתה זו הדרך הטובה ביותר באותן התקופות. בעקבות שיקולים רפואיים ואסתטיים הופיעו במאה ה-19 דעות ביהדות לפיהן יש לבטל את המציצה, ולבצע את הקזת הדם בעזרת ספוג או מכשיר מתאים, כדי למנוע זיהומים. הוויכוח האידיאולוגי נסב סביב השאלה: האם יש להתעלם מהסכנות הרפואיות, להכחישן ולהמשיך במינהג ההקזה במציצה מתוך נאמנות למסורת האבות, או להכיר בסיכונים לצד שיקולים אסתטיים ולהביא לשינויים בתפיסה ההלכתית, שיובילו לגיבוש שיטה היגיינית יותר בביצוע המציצה. שאלה נוספת שעלתה: האם פעולת המציצה היא חלק ממצוות הברית, או הוקמה כביכול במטרה לשאוב את הדם מן האזור? מבחינה היסטורית, הדיונים על הקזת הדם במציצה פומית הם סלע המחלוקת בין תפיסה מסורתית שמרנית לבין תפיסה הלכתית מודרנית המתחשבת בהתקדמות מדע הרפואה. לאור דיווחים בסיפורת הרפואית על סיבוכים בעקבות המציצה, יש להבהיר ולהגדיר מחדש את הפסיקה ההלכתית והמשפטית של ביצועה כחלק מברית המילה מבחינה קלינית, חשוב להכיר את התופעה ולטפל בתינוקות בהתאם.

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

בס"ד
כז סיון, תשע"ב
17 ביוני, 2012

נייר עמדה¹:

מציצה ישירה בפה במילה – עמדה רפואית-הלכתית

ריכוז וסיכום העמדה וההמלצות

לשיטת הפוסקים הסוברים שמציצה ישירה בפה היא חלק אינטגרלי מקיום מצות המילה, אין מקום לבטל פעולה זו לאור הידע הקיים כיום, בגין הסיבות הבאות:

- לכל היותר קיימת הסתברות נמוכה לזיהום בנגיף ההרפס של התינוקות עקב מציצה ישירה בפה, ואף נתון זה נובע מראיות נסיבתיות ואפידמיולוגיות, ללא הוכחות מדעיות מובהקות.
- השיעור המיוחס להדבקת תינוקות בהרפס לאחר מציצה ישירה בפה, נמוך משמעותית בהשוואה לשיעור של זיהומים אחרים בעת ביצוע ברית המילה, וביחס לסיבוכים אפשריים אחרים של הפרוצדורה, כגון דימומים. כמו שאין מקום לבטל עצם המילה בגלל סיבוכים אלה, כך אין מקום לבטל את המציצה ישירה בפה, לשיטת הסוברים שאף היא חלק אינטגרלי ממצות המילה.
- ככלל, יש מצבים בחיי היומיום שהסיכון בהם עולה לאין שיעור בהשוואה לסיכון הנמוך והבלתי מוכח מדעית של הדבקה בהרפס במציצה ישירה בפה. דוגמאות: ניתוחים פלסטיים למטרות קוסמטיות, כולל בקטינים, ללא כל הכרח רפואי, ספורט תחרותי מסוכן וכיו"ב. במקרים אלה אין דרישה לבטלם בגלל הסיכונים הכרוכים בהם, למרות שחומרתם ושיעורם גדולים לאין שיעור בהשוואה למציצה ישירה בפה.
- השיקולים מתי סיכונים מבטלים פעולות שגרתיות ופעולות של מצווה הם מורכבים ותלויים, בין השאר, בגובה שכיחות הסיכון, בחומרתו, בחשיבות הפעולה שיש בה סיכון, בהתנהגות בני אדם במצבים כאלה, ועוד.
- מערכת השיקולים לביטול מצוה או מנהג בגין סיכונים נתונה למכלול של היבטים מורכבים, וההכרעה נתונה לפוסקים המובהקים, לאחר שיוצגו להם כל הנתונים המדעיים-עובדתיים, ולאחר שיינתנו להם הפרטים הרלוונטיים לכל מקרה. אשר על כן, ללא הכרעה עקרונית או פרטנית של פוסקים מובהקים אין לבטל את המציצה הישירה בפה.

¹ נכתב על ידי הרב פרופ' אברהם שטיינברג, ודי"ר משה וסטריק, עם תיקונים בידי הרב די"ר מרדכי הלפרין, ודי"ר אוריאל לוינגר.

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

אכן, לאור העובדה שקיימת אפשרות בשכיחות נמוכה של זיהום הרפטי בעקבות מציצה ישירה בפה, יש חובה למזער אפשרות לסיכון זה. לפיכך אנו מציעים לנקוט בפעולות הבאות²:

- ככל שהנסיבות מתאימות, על המוהל להציע למשפחה את הבחירה בין מציצה ישירה בפה לבין מציצה בשפופרת, ואם המשפחה מעדיפה מציצה ישירה בפה, יש ליידע אותה על האפשרות הנדירה של זיהום, כולל זיהום בהרפס, ולקבל את הסכמתה המודעת.
- המוהל חייב להימנע מלבצע מציצה ישירה בפה בכל מקרה שיש לו פצע בפה, או שיש לו מחלה זיהומית אחרת שיכולה לעבור דרך הרוק, עד שהפצע יתרפא או שיחלים מהמחלה הזיהומית.
- במקרים חוזרים של שתי הדבקות בהרפס ניאונטלי או יותר בתינוקות שהברית כללה מציצה ישירה בפה על ידי אותו מוהל, עליו להימנע ממציצה ישירה בפה, עד שיוכח שהוא איננו מדבק עוד. דרך ההוכחה מתוארת בנספח ב לנייר עמדה זה.
- המוהל חייב לרחוץ את ידיו היטב עם נוזל אנטי-ספטי למשך 2-6 דקות בהתאם להוראות היצרן. מוהל הרוחץ ידיו בסבון המכיל גורמים נוגדי-חיידקים שלא על בסיס אלכוהול, עליו לנגב היטב את ידיו לאחר הרחיצה בסבון כזה, לשטוף את ידיו בנוזל המכיל אלכוהול, ושוב לנגב היטב את ידיו לפני ביצוע הברית.
- כ-5 דקות לפני ביצוע מציצה ישירה בפה על המוהל לשטוף את הפה היטב עם תמיסה אלכוהולית למשך דקה לפחות. יש הממליצים שהמוהל ישטוף את הפה ביין, בספירט, באלכוהול 70%, או בשטיפות פה המכילות למעלה מ-25% אלכוהול, כגון שטיפות פה המכילות Listerine או Peridex.
- בכל המקרים שנמצא תינוק נגוע בהרפס ניאונטלי לאחר ברית מילה - על המוהל, התינוק, וכל המטפלים המיידיים בו לבצע בדיקות וירולוגיות ואימונולוגיות מתאימות.

² חלק מהפעולות הרפואיות בהצעה לא נבדקו במחקרים מבוקרים, אך יש הגיון רפואי להנחה שהדבר מפחית את העומס הוירלי, והם הוצעו על ידי מומחים בתחום המחלות הזיהומיות.

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

נייר עמדה:

מציצה ישירה בפה במילה – עמדה רפואית-הלכתית

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים מטעם הרבנות הראשית לישראל ומשרד הבריאות מביאה בזה לידיעת הרבנים הפוסקים, לידיעת ציבור הרופאים והמוהלים, ולידיעת הציבור הרחב את עמדתה ביחס למציצה ישירה בפה, ולהשלכות המעשיות על עצם ביצוע המציצה ועל צורתה.

א. רקע כללי

מצות המילה היא אחת העתיקות שבמצוות התורה, וכבר אברהם אבינו נצטוו עליה, ומאז ועד היום מבוצעת המילה בכל תפוצות ישראל כמצווה מן התורה ללא קשר לתועלתה הרפואית³. זכותה המצווה להיות מקוימת על ידי רוב כמעט מוחלט של בני ישראל בכל התפוצות עד ימינו אלה, למרות שאין חוק מדינה המחייב זאת, ולמרות שמדובר גם בכאלה שלעת עתה אינם שומרי תורה ומצוות. דבר זה מבואר כבר בתלמוד:

תניא, רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה, דכתיב שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב - עדיין עושין אותה בשמחה ... תניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל מצוה שמסרו ישראל עצמן עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות, כגון עבודת כוכבים ומילה - עדיין היא מוחזקת בידם⁴.

ואמנם במהלך הדורות היו תקופות של גזרות שמד שאובי ישראל גזרו במיוחד על המילה, ובני ישראל קיימוה במסירות נפש⁵. גם בימינו היינו עדים לגזרה זו בגרמניה הנאצית, ברית המועצות הסטליניסטית, ובמקומות אחרים.

ב. המציצה במילה

בתלמוד⁶ נידונה המציצה כחובה רפואית למנוע סכנה לנימול⁷.

הגזרות נגד המילה שתוארו לעיל נכונות ביחס לעצם מצות המילה, והדבר נכון במיוחד למרכיב המציצה שבקיום המצווה⁸. בתחילת המאה ה-19 למניינם, החלה התנגדות למציצה ישירה בפה, והיו שלושה

³ ידוע שיש תועלת רפואית למילה – ראה סיכום הנושא באנציקלופדיה הלכתית רפואית, מהדורה חדשה תשס"ו, כרך ד', ע' מילה, טור' 457 - 463 – והדבר הוכח ביתר שאת וללא ספק בעידן מגפת האיידס; אך מכל מקום אנו מצווים לקיים המצווה ללא קשר לתועלת צדדית.

⁴ שבת קל א.

⁵ ראה: ספר חשמונאים (מכבים) א א מח; שם ב ו; מס' גרים א א; משנה שבת יט א; ר"ה יט א; תענית יח א; מעילה יז א. וראה באריכות על ההיסטוריה של גזירות המלכויות נגד מצות מילה בס' זכרון ברית לראשונים, ח"ג סי' ג; אות ברית, עמ' 19-23; אנציקלופדיה העברית, כרך כג, ע' מילה.

⁶ שבת קלג ב.

⁷ אין אנו דנים כאן בשאלה ההלכתית אם המציצה היא חלק הכרחי בקיום מצות המילה, או שהיא נקבעה למניעת סכנה – ראה מחלוקת הפוסקים בנידון באנציקלופדיה הלכתית רפואית שם טור' 484-5. כמו כן איננו דנים כאן במהות מניעת הסכנה על ידי המציצה, ובתועלת שלה מבחינה רפואית, גם על כך ראה שם. וראה מאמרו של ד"ר הלפרין - M. Halperin, The tradition of metzitzta: restoring a forgotten medical indication. In JME Book Vol. III, (Pub.: The Schlesinger Institute, Jerusalem, 2011), pp.179-201.

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

נימוקים עיקריים נגד המציצה בכללותה: היעדר הוריה רפואית למציצה; חשש שפעולת מציצה ישירה בפה מסכנת את התינוק עקב העברת זיהום⁸; חשש כי המציצה עלולה להגביר את הדימום באזור החתך. בעקבות התנגדויות אלו, התארגנו שלוש קבוצות ביחסן העקרוני למציצה:

- קבוצה אחת רוצה לבטל כליל את המציצה בכל צורה שהיא, בנימוק שנשתנו הטבעים מימי חז"ל, שכן כיום יודעים הרופאים שאין סכנה באי-מציצה, ואדרבה יש סכנה במציצה. דרך זו נדחתה על ידי כל הפוסקים מכל וכל, כי אין אפשרות לבטל את דברי חז"ל המפורשים, וכל מי שהופך את דעת חז"ל יש לחוש שמינות נורקה בו¹⁰.
- קבוצה שניה מתנגדת לכל שינוי בדרך המציצה, ודורשת להמשיך במציצה ישירה בפה, כפי מנהג כל הדורות שלפנינו¹¹.
- קבוצה שלישית דורשת להמשיך את עצם המציצה בכל מקרה, שכן זו חובה שהטילו חז"ל ואין לבטלה, אלא שהסכימו בתנאים שונים לשנות את דרך המציצה, והציעו דרכים שונות כיצד לבצע את המציצה שלא בפה, כגון באמצעות שפופרת. הפוסקים שהסכימו להתיר דרכים חלופיות למציצה, דנו בשיטות הטכניות השונות¹².

מכאן שהדיון וההתנגדויות בנידון המציצה במילה כיום אינם חדשים, אלא שהם מתעוררים חדשות לבקרים.

ג. הרפס ניאונטלי וברית מילה

בעשור האחרון התעורר מחדש הפולמוס נגד המציצה הישירה בפה בעקבות פרסומים בודדים אודות הדבקת מספר תינוקות בנגיף ההרפס לאחר פעולה זו. אך ניתוח מאמרים אלה מעלה שאלות ביחס להוכחה מדעית של הקשר בין המוהל לבין ההדבקה בהרפס, ובכל מקרה מדובר בתופעה נדירה יחסית.

שני המחקרים העיקריים בנידון הם של גזודהייט וחבי¹³, ושל בלנק וחבי¹⁴.

⁸ ראה בס' אוצר הברית, ח"ד נספח א, על מלחמת המציצה לאורך השנים. וראה שדי"ח קונטרס המציצה, שמקדיש עשרות עמודים להצדקת מנהג המציצה ישירה בפה, ומביא הצהרת מחאה נגד כל חידוש בדרכי המציצה בחתימת למעלה מ-250 רבנים מאוסטריה-הונגריה בשנת תר"ס/1900; שדי"ח מערכת מילה, קונטרס המציצה פ"ג סי' ח; ובסוף הקונטרס מביא אזהרה גדולה, שנדפסה בירושלים בשנת תרס"א/1901, וחתומה על ידי הרבנים יעקב שאול אלישר, שמואל סלנט, ושניאור זלמן לאדער, שאסרו המציצה במכשיר, והצריכו בפה דווקא.

⁹ במאה הקודמת יוחסו למציצה ישירה בפה הדבקות בעגבת ובשחפת, אך ברור שכיום אין מי שטוען שזיהומים אלה אפשריים כאשר מדובר במוהלים בריאים ללא שחפת פעילה.

¹⁰ ראה שו"ת דעת כהן סי' קמא-קמב.

¹¹ ראה רשימה גדולה של פוסקים הסבורים כך באנציקלופדיה הלכתית רפואית, מהדורה חדשה תשס"ו כרך ד ע' מילה, טור 488, ובהערות שם.

¹² ראה על כך באריכות באנציקלופדיה הלכתית רפואית שם טורי 489-496.

¹³ Gesundheit B, et al, Pediatrics 114:e259, 2004. וראה גם: ב. גזודהייט ואח', הרפואה קמד:126, 2005.

¹⁴ MMWR, June 8, 2012 / 61(22);405-409

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

I. הנתונים הרלוונטיים של המחקר שפורסם על ידי גזונדהייט וחב' הם :

- מסוכמים 7 מקרים מישראל, ועוד מקרה מקנדה, של ילודים שאובחנו כסובלים מזיהום הרפטי בתקופה הסמוכה לאחר ביצוע ברית מילה, כשחלק מהליך הברית כלל מציצה ישירה בפה.
- 8 המקרים הללו התפרסו על פני תקופה של 8 שנים (משנת 1994 ועד שנת 2002).
- כל המקרים המתועדים התאפיינו בפריחה הרפטית סביב הפין, ולא היו מקרים מתועדים אחרים של הרפס ניאונטלי בפיוזור כזה.

במאמר זה חסרים כמה נתונים חשובים :

- ב-50% מהמקרים (4 מתוך 8) לא נבדקו כלל רמות הנוגדנים להרפס אצל המוהלים.
- אין כל נתונים לגבי השאלה האם היו קרובי משפחה או מטפלים של התינוקות שסבלו מזיהום הרפטי.
- לא היו בדיקות התאמה בין התינוקות לבין המוהלים בשיטת DNA¹⁵, שהיא הדרך המדעית האמינה היחידה לקביעת קשר הדבקה בין שני גורמים¹⁶.
- כמו כן חשוב לציין כי במקרה אחד שבו המוהל נמצא חיובי להרפס בעבר גם האם היתה חיובית.
- לאור זאת לא ניתן לייחס הוכחה מדעית מובהקת לנתונים אלה כדי לקבוע מדיניות בדבר הוריית-נגד לביצוע פעולה רפואית כלשהי.

II. הנתונים הרלוונטיים של המחקר שפורסם על ידי בלנק וחב' הם :

- מסוכמים 11 מקרים מהעיר ניו יורק של ילודים שאובחנו כסובלים מזיהום הרפטי בתקופה הסמוכה לאחר ביצוע ברית מילה, כשחלק מהליך הברית כלל מציצה ישירה בפה.
- 11 המקרים הללו השתרעו על פני תקופה של 11 שנים (נובמבר 2000 – דצמבר 2011), היינו בממוצע מקרה אחד לשנה.
- ב-6 מקרים היה אישור על ידי ההורים שהמציצה בוצעה בפה, בעוד שב-5 מקרים ההורים סרבו לאשר אם המציצה בוצעה בפה, אך החוקרים משערים שכך היה הדבר.
- יש רק נתונים על נשאות נגיף ההרפס בשתי אמהות ובמוהל אחד, ואין נתונים על אף אחד מבין יתר המטפלים של אותם הילדים שחלו.

¹⁵ זו ההמלצה שניתנה על ידי מחלקת הבריאות של מדינת ניו יורק: New York State Department of Health (Revised 06/2006): Circumcision Protocol Regarding the Prevention of Neonatal Herpes Transmission, section IV(C), published in: Jewish Medical Ethics (ed: M.Halperin, et al), Vol. VIII, No. 1, December 2011, pp. 36-39.

¹⁶ כך נבדקו טענות להדבקה ב-HIV – HIV – CDC's Investigation of HIV transmission by a dentist, Sep 1992 – Harpaz R, et al, NEJM 334:549-560, 1996 – B

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

- המחקר הניח שהצוות המטפל לא היה הגורם המדביק לאור העובדה שלא היתה למי מהם עדות למחלת הרפס פעילה או לזיהום הרפטי בשנתיים שלפני ההדבקה.
- החוקרים העריכו את שכיחות ההדבקה בנגיף ההרפס לאחר מציצה ישירה בפה בגובה של 24.4 ל-100,000 שהיא גבוהה פי 3.4 מהסיכון להדבקה בהרפס בתינוקות שלא עברו מציצה ישירה בפה. הערכה זו מבוססת על בדיקת מספר הילדים בגן ילדים בשנת 2010 שמוצאם מהורים חרדים, ובהם חסידים ובני ישיבות. החוקרים הניחו כי 100% מהחסידים ו-50% מבני הישיבות מבצעים מציצה ישירה בפה, וכל מי שאינו נמנה על הציבור החרדי לא מבצע מציצה ישירה בפה בכלל.

במאמר זה חסרים כמה נתונים חשובים:

- בכמחצית מהמקרים (45%) כלל לא ברור אם בכלל היתה מציצה ישירה בפה, ובכל המקרים אין הוכחה מדעית שהמוהל אחראי להדבקה ולא מי מהמטפלים האחרים.
- הנחת החוקרים בדבר מספר המקרים שבהם בוצעה מציצה ישירה בפה לא נכונה. קיימת סבירות גבוהה שבין המוגדרים "בני ישיבות" בקבוצה החרדית (ultra-Orthodox) אחוז המציצה הישירה בפה אינו 50%, כמתואר במאמר אלא 100%. סברה זאת מבוססת על הפסיקה של רבנים חשובים בני דורנו. בנוסף לכך, החוקרים לא ספרו את ילדי חב"ד וילדי האורתודוקסיה המרכזית המופיעים בדו"ח ששימש את החוקרים בנפרד מהקבוצה החרדית (חסידים ו"בני ישיבות") בין אלה שמבצעים מציצה ישירה בפה¹⁷. לכן סביר להניח שאחוז הילדים בתוך סה"כ ילדי גן יהודיים שיבצעו מציצה ישירה בפה אינו 58% אלא 84%, ומספר המציצות הישירות בפה אינו כ-20,000 אלא קרוב ל-30,000. שינויים אלה, ביחס בין מספר הילדים שחלו לבין מספר סה"כ המציצות בפה, יביאו לשינוי משמעותי מבחינה סטטיסטית בכל מה שקשור לקביעת שכיחות, סבירות וסיכון הדבקת תינוקות בהרפס לאחר ביצוע מציצה ישירה בפה.
- בכל מקרה מדובר על אירועים נדירים יחסית של הדבקה בהרפס, בתדירות של מקרה אחד לשנה בממוצע.

רוב המקרים המדווחים בספרות ביחס להידבקות ילוד בוירוס ההרפס הדבר קורה בזמן הלידה בעת מעבר התינוק דרך נרתיק הנגוע בוירוס ההרפס (ללא קשר למציצה ישירה בפה)¹⁸. לפי אחד המחקרים מועבר נגיף הוירוס לתינוק מתעלת הלידה ב-85% מהמקרים; 5% הם מולדים, ו-10% נרכשים לאחר

¹⁷ Schick, M., A census of Jewish day schools in the United States, 2008-2009. New York, NY: The Avi Chai Foundation; 2009. Available at <http://avichai.org/wp-content/uploads/2010/06/Census-of-JDS-in-the-US-2008-09-Final.pdf>

¹⁸ ראו: Whitley, RJ, In: Kundsins RB, Falk L (eds), Impact on the fetus of parental sexually transmitted disease, Part III - Viruses, New York Academy of Sciences, 103-17, 1988; Brown ZA, et al, *NEJM* 324:1247-52, 1991; Jones CL, *Neonatal Netw* 15:11-5, 1996.

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

הלידה, לרוב ממטפלים בתינוק¹⁹. בחלק מן המקרים האמהות עצמן לא יודעות שהן נגועות, ויש מקרים שבדיקת הדם שלהן (בזמן הלידה) עדיין שלילית, למרות שהן כבר נגועות²⁰. מכאן שמבחינה הסתברותית קיימת שכיחות גבוהה בהרבה להדבקה מהאם, או מגורם אחר, ולא מציצה ישירה בפה.

גם אם נניח שיש קשר בין המציצה הישירה בפה לבין הדבקות בהרפס מדובר על סיכון קטן מבחינה סטטיסטית, כפי שעולה מהנתונים במאמר של בלנק וחב', המהווה מחקר יחיד שביצע ניתוח סטטיסטי לבירור שיעור סיכון זה. אך אם מבקרים את המספרים שצוטטו במאמר, אודות מספר המציצות בפה (שיכול להיות ב 50% יותר) ומספר הילדים שחלו עקב מציצה ישירה בפה (שיכול להיות ב 45% פחות), אזי רמת הסיכון המשוערת צריכה להיות עוד יותר קטנה. בלשון משרד הבריאות של העיר ניו יורק: "קיימת תיאוריה בספרות רפואית שמציצה ישירה בפה יכולה להביא להדבקה בהרפס במקרים נדירים מאד"²¹.

בנוסף לכך, קבלנו מידע מד"ר ברמן²², מומחה למחלות זיהומיות מאזור ניו יורק, שחקר באופן אישי חלק מהמקרים המופיעים במאמר של בלנק וחב', שמעיד על בעיות בעבודה זו. ד"ר ברמן מציין שהעבודה מחולקת לשתי תקופות: הראשונה של 5 ½ שנים שהיתה לפני התקופה של חיוב בדיווח על כל מקרה של הרפס בילודים במדינת ניו יורק, ותקופה שניה של עוד 5 ½ שנים שבה היתה חובת דיווח. בתקופה הראשונה היו 6 מקרים, אך בשניים מהם מודים מחברי המאמר שאין "אישור" שבוצעה מציצה ישירה בפה. לפי ברמן באחד המקרים של תקופה זו שנמנה בין המקרים שהיה "אישור" למציצה ישירה בפה, ה"אישור" אינו וודאי, ויש עדות שבכלל לא בוצעה מציצה ישירה בפה. בתקופה השנייה היו 5 מקרים, אבל רק בשניים מהם היה "אישור" שנעשתה מציצה ישירה בפה, ובאחד מאלה אין הוכחה מעבדתית באיזה סוג של הרפס מדובר. כך שמתוך 11 המקרים שדווחו במאמר של בלנק וחב' יש רק 4 מקרים של הדבקה ב HSV1 לאחר מציצה ישירה בפה (ורק אחד מהם היה בתקופת חובת הדיווח). ברמן גם מביא ראיות שמספר הילדים היהודיים שעברו מציצה ישירה בפה בתקופה בה הייתה חובת דיווח, היה גדול בהרבה מהמספר בו נקבו החוקרים, אך הוא אינו נוקט במספר. בלנק וחב' מעריכים שהסיכוי שתינוק באוכלוסיה הכללית יחלה בהרפס הוא 7.1 לכל 100,000, ולכן אם היו – על פי הערכתם - 20,493 מציצות ישירות בפה בתקופת הדיווח, והיו 5 מקרי HSV באותו תקופה, אזי לכל ילד שעובר מציצה ישירה בפה שיעור הסיכוי להדבקה עם נגיף HSV הוא פי 3.4 בהשוואה לאוכלוסיה שעברה מילה ללא מציצה ישירה בפה. על השערה זו טוען ברמן, בצדק, שהמספרים כה קטנים שאפילו שינוי של מקרה אחד או שניים במספר המקרים ישנה בצורה משמעותית את כל החישובים. לדוגמא,

¹⁹ Brown ZA, et al. Effect of serologic status and cesarean delivery on transmission rates of herpes simplex virus from mother to infant. *JAMA* 289:203–9, 2003.

²⁰ ראו: Whitley, RJ, *ibid*; Brown ZA, et al, *ibid*; Jones CL, *ibid*; Thanhouser D, *NEJM* 325:965, 1991.
²¹ New York State Department of Health (Revised 06/2006): Circumcision Protocol Regarding the Prevention of Neonatal Herpes Transmission, section I(4), published in: Jewish Medical Ethics (eds: M. Halperin et al), Vol. VIII, No. 1, December 2011, pp. 36-39.

²² Personal communication (2012), Berman, Daniel S., M.D., F.A.C.P., Infectious Disease, Westchester Square and Montefiore Medical Centers, New York, NY.

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

לפי טענת ברמן לעיל, יש סבירות שמספר הילדים שחלו בהרפס אחרי מציצה ישירה בפה בתקופת חובת הדיווח הוא 1 ולא 5 כפי שטוענים בלנק וחב'י. כך, שאם מספר המקרים של מציצה ישירה בפה הוא כמעט 30,000, כפי שעולה מההערכה שלנו על פי המקורות של בלנק וחב'י¹⁷, אז הסיכוי לחלות ב HSV הוא רק פי 0.46, ולא פי 3.4, או 50% פחות מילד שלא עבר מציצה ישירה בפה. בנוסף טוען ברמן שהעבודה של בלנק וחב'י לוקה בחסר היות שבכלל לא נעשו בדיקות מעבדתיות בצוותי המטפלים או בקרובי המשפחה, והחוקרים הסתפקו בדיווחים של מטפלים ולמשפחות לא היו סימנים של הרפס, וכך קבעו שהם לא מקור ההדבקה. הבעיה בהנחה זו של בלנק וחב'י, שלפי כללי מחקר אפידמיולוגי, ישנה אפשרות סבירה שהם אכן היו מקור ההדבקה, והיה צריך לערוך בדיקות מעבדתיות לברר זאת.

אשר על כן, לאמיתו של דבר אין בנתונים המתוארים במאמרים הנ"ל הוכחה מדעית מובהקת שיש קשר סיבתי בין ביצוע המציצה ישירה בפה לבין מחלת ההרפס ביילודים²³, בגלל הנימוקים הבאים:

- במאמרם של גזונדהייט וחב'י ב 50% מהמקרים אין כלל הוכחה שהמוהל היה נשא של הנגיף, מאחר ולא נערכו למוהלים אלה כל בדיקות לחשיפה לנגיף ההרפס. במקרה אחד האם הייתה חיובית להרפס, והיא הייתה עלולה להיות מקור ההדבקה. במאמרם של בלנק וחב'י במרבית המקרים (82%) אין כלל הוכחה שהמוהלים היו נשאי הוירוס, ובמקרה אחד האם, שהיא אחת משתי האמהות שנבדקו, הייתה חיובית להרפס.
- לא בוצע תחקיר אפידמיולוגי מקיף בין בני המשפחה ובין המטפלים (למעט מספר קטן של אמהות) כמקובל במצבי הדבקה, ולכן לא ניתן לשלול שמקור ההדבקה הוא קרוב משפחה או מטפל של התינוק.
- באף אחד מהמקרים המתוארים בספרות לא נבדקה התאמה ב-DNA בין נגיף ההרפס של התינוק לזה של המוהל כפי שמומלץ על ידי משרד הבריאות של ניו-יורק.
- לפי המידע של ד"ר ברמן ישנה סבירות גבוהה שמספר המקרים ומספר המציצות הישירות בפה לא מדויקים, ולכן אין אפשרות לקבוע מתאם ביניהם שממנו ניתן להסיק מה מקור ההדבקה, או מהם הסיכויים לחלות ב HSV אחרי מציצה ישירה בפה.

יתר על כן, הכלל בהלכה, כולל בדיני פיקוח נפש, הוא שלא כל סיכון קטן מחייב הימנעות מקיום מצוה, או אפילו מפעילות שגרתית. נסיעה במכונית, הן של מבוגר והן של ילדים, במיוחד במדינת ישראל, כרוכה בסיכון ששיעורו גדול בהרבה מהסיכון המשוער של הדבקה בהרפס עקב מציצה ישירה בפה, ובכל זאת אין על האדם שום חובה להימנע מנסיעה ברכב; עיסוקים שונים לפרנסה כרוכים בדרגות שונות של סיכון, ובכל זאת מותר לעסוק בהן, ככתוב: ואליו הוא נושא את נפשו²⁴, וכדברי חז"ל: מפני מה עלה זה בכבש ונתלה באילן ומסר את עצמו למיתה - לא על שכרו²⁵. יתר על כן, החברה איננה אוסרת עיסוק בספורט תחרותי, כולל בין ילדים - כגון קרטה, כדור רגל, קפיצות מגבהים או צלילות לעומקים - עם

²³ זו גם המסקנה של גליק ואידלמן במאמרם שפורסם ב- JME Book Vol. III, (Pub.: The Schlesinger Institute, Jerusalem), 2011, pp.208-211.

²⁴ דברים כד טו.

²⁵ ב"מ קיב א.

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

סיכונים חמורים ושכיחים בהרבה בהשוואה לזיהום הרפטי אחרי מציצה ישירה בפה, למרות שאין כל חשיבות מהותית לעיסוקים אלה. ועל כל אלה – אין החברה אוסרת ניתוחים קוסמטיים אפילו לקטינים, חלקם מורכבים ורבי שלבים, למרות שהם בודאי כרוכים בסיכונים העולים בשכיחותם ובחומרתם על מציצה ישירה בפה, ונעשים לצרכים שאין בהם כל הכרח רפואי. אשר על כן, אין הצדקה לאסור את המציצה ישירה בפה גם אם קיימת אפשרות בשכיחות נמוכה לזיהום בהרפס, אם אמנם פעולה זו היא דרישה הלכתית מובהקת.

ד. מסקנות

היוצא מן האמור:

- יתכן ויש הסתברות נמוכה לזיהום בנגיף ההרפס של התינוקות עקב מציצה ישירה בפה, ואף דבר זה נובע מראיות נסיבתיות כלליות, ללא הוכחות מדעיות מובהקות.
  - השיעור המיוחס להדבקת תינוקות בהרפס לאחר מציצה ישירה בפה, נמוך משמעותית בהשוואה לשיעור של זיהומים אחרים בעת ביצוע ברית המילה, וביחס לסיבוכים אפשריים אחרים של הפרוצדורה, כגון דימומים.²⁶
  - ככלל, יש פעילויות בחיי היומיום של מבוגרים וקטינים כאחד, שהסיכון בהם עולה לאין שיעור בהשוואה לסיכון הנמוך והבלתי מוכח מדעית של הדבקת בהרפס במציצה ישירה בפה. דוגמאות: ניתוחים פלסטיים למטרות קוסמטיות, ללא כל הכרח רפואי; ספורט תחרותי מסוכן, חציית כבישים הומים ונסיעה במכוניות וכיו"ב. במקרים אלה אין דרישה לבטלם בגלל הסיכונים הכרוכים בהם, למרות שחומרתם ושיעורם גדולים לאין שיעור בהשוואה למציצה ישירה בפה.
  - השיקולים מתי סיכונים מבטלים פעולות שגרתיות או דתיות הם מורכבים ותלויים בין השאר בגובה שכיחות הסיכון, בחומרתו, בחשיבות הפעולה שיש בה סיכון, ובהתנהגות בני אדם במצבים כאלה, כמבואר בהלכה – כיון דדשו ביה רבים – שומר פתאים ה' ²⁷, ועוד.
- אשר על כן, מהנתונים המשוערים בקשר למחלת ההרפס אחרי מציצה ישירה בפה, המבוססים על שיקולים סטטיסטיים ואפידמיולוגיים הידועים לנו כיום, וכשאין הוכחה מדעית מובהקת, כמו שאין לקבל טענה לבטל כליל את ברית המילה בגלל הסיבוכים האפשריים של הפרוצדורה, כך אין הצדקה לבטל את המציצה הישירה בפה, לשיטת הפוסקים הסבורים שפעולה זו היא חלק אינטגרלי ממצות המילה.
- מערכת השיקולים לביטול מצוה או מנהג בגין סיכונים נתונה, כאמור, למכלול של היבטים מורכבים, וההכרעה נתונה לפוסקים המובהקים, לאחר שיוצגו להם כל הנתונים המדעיים-עובדתיים, ולאחר שיינתנו להם הפרטים הרלוונטיים לכל מקרה.²⁸

²⁶ במחקר שנערך בישראל לפני מספר שנים נמצאה שכיחות כוללת של סיבוכים בביצוע ברית מילה בסך 0.34%. בסקר זה לא נמצא הבדל משמעותי בשכיחות הסיבוכים בין בריתו שבוצעו על ידי מוהלים לבין אלו שבוצעו על ידי רופאים – ראה Ben Chaim J, et al, IMAJ 7:368, 2005.

²⁷ שבת קכט ב.

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

להערכתנו, הדיון האמיתי בסוגיית המציצה ישירה בפה צריך להיות כדלקמן:

- יש לבחון את הנתונים הסטטיסטיים של זיהום הרפס בילודים בכלל, וזיהום בהרפס בעקבות מציצה ישירה בפה בפרט, בדיוק כמו שהקהילה המדעית מתייחסת לנתונים זיהומיים בעקבות פרוצדורות רפואיות שונות. היינו, ככל שהפעולה הרפואית נדרשת יותר, כן מוכנים לסבול שיעור שכוחות זיהומים גבוה יותר, עד גבול מסויים; ומאידך, ככל שהפעולה הרפואית איננה חשובה ואיננה נדרשת, אין מוכנות לסבול אפילו שיעור קטן של זיהומים.
- יחד עם זאת, גם כאשר הפעולה הרפואית נדרשת בנוכחות חשש אפשרי לזיהום, יש לעשות כל מאמץ למזער את שיעור הזיהומים, אך מבלי לבטל את הפעולה הרפואית הנדרשת מכל וכל.
- לאור זאת, לשיטת הפוסקים הסוברים שמציצה ישירה בפה היא חלק אינטגרלי מקיום מצות המילה, אין מקום לבטל פעולה זו, אלא אם כן יש הוכחה מדעית מובהקת שקיים ספק פיקוח נפש לתינוק בגלל ביצוע פעולה זו, ובשכוחות סטטיסטית משמעותית דיה מבחינה מדעית והלכתית. דבר זה לא הוכח עד כה.
- כמו שהשכיחות הקטנה של זיהומים במילה בכלל, המבוצעת על ידי מוהלים בפרוצדורה שלא נעשית בתנאים אידיאליים מבחינה סטרילית, איננה משמשת עילה רפואית לשנות את שיטות המילה המסורתיות, כך על פי הנתונים הסטטיסטיים-אפידמיולוגיים הידועים לנו ביחס לשכיחות הקטנה האפשרית של זיהום בהרפס במציצה ישירה בפה, אין זה מהווה עילה רפואית לשנות את השיטה המקובלת מדורי-דורות.
- לעומת זאת, גם אם לא הוכח זיהום משמעותי בכלל, וזיהום הרפטי בפרט, בעקבות מציצה ישירה בפה, עדיין יש חובה למזער את הסיכון של זיהומים אפשריים במהלך ביצוע הברית, כולל מציצה ישירה בפה.

ה. המלצות

לפיכך אנו מציעים לנקוט בפעולות הבאות, אף שחלק מהפעולות הרפואיות בהצעה לא נבדקו במחקרים מבוקרים:

- ככל שהנסיבות מתאימות, על המוהל להציע למשפחה את הבחירה בין מציצה ישירה בפה לבין מציצה בשפופרת, ואם המשפחה מעדיפה מציצה ישירה בפה, יש ליידע אותה על האפשרות הנדירה של זיהום, כולל זיהום בהרפס, ולקבל את הסכמתה המודעת.

²⁸ ראה גם מאמרם של שבתאי וסולטן: ASSIA – Jewish Medical Ethics, Vol. VI, No. 1, December 2007, pp. 26-48; JME Book Vol. III, (Pub.: The Schlesinger Institute, Jerusalem, 2011), pp.138-173.

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

- המוהל חייב להימנע מלבצע מציצה ישירה בפה בכל מקרה שיש לו פצע בפה, או שיש לו מחלה זיהומית אחרת שיכולה לעבור דרך הרוק, עד שהפצע יתרפא או שיחלים מהמחלה הזיהומית.
- במקרים חוזרים של שתי הדבקות בהרפס ניאונטלי או יותר בתינוקות שהברית כללה מציצה ישירה בפה על ידי אותו מוהל, עליו להימנע ממציצה ישירה בפה, עד שיוכח שהוא איננו מדבק עוד. דרך ההוכחה מתוארת בנספח ב לנייר עמדה זה.
- המוהל חייב לרוחץ את ידיו היטב עם נוזל אנטי-ספטי למשך 2-6 דקות בהתאם להוראות היצרן. מוהל הרוחץ ידיו בסבון המכיל גורמים נוגדי-חיידקים שלא על בסיס אלכוהול, עליו לנגב היטב את ידיו לאחר הרחיצה בסבון כזה, לשטוף את ידיו בנוזל המכיל אלכוהול, ושוב לנגב היטב את ידיו לפני ביצוע הברית²⁹.
- כ-5 דקות לפני ביצוע מציצה ישירה בפה על המוהל לשטוף את הפה היטב עם תמיסה אלכוהולית למשך דקה לפחות. יש הממליצים שהמוהל ישטוף את הפה ביין, בספירט, באלכוהול 70%, או בשטיפות פה המכילות למעלה מ-25% אלכוהול, כגון שטיפות פה המכילות Listerine או Peridex³⁰.
- בכל המקרים שנמצא תינוק נגוע בהרפס ניאונטלי לאחר ברית מילה על המוהל, התינוק, וכל המטפלים המיידיים בו לבצע בדיקות וירולוגיות ואימונולוגיות מתאימות.

Centers for Disease Control and Prevention. Guideline for Hand Hygiene in Health-Care Settings. *MMWR* ²⁹ 2002/51 (RR16); 32-33

³⁰ כגון שטיפות פה המכילות Listerine או Peridex – ראו: Meller T, Bernstein D, et al, *J Dental Res* 69:874-6, 1990; et al, *J Clin Peridont* 32:341-6, 2005

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

נספח א: עמדות הרבנים הגאונים הגר"ש ואזנר שליט"א והגר"ש אלישיב שליט"א

הוועדה לפיקוח על המוהלים באה לביתו של הגר"ש ואזנר ביום כה שבט תשס"ה לקבל דעתו – דעת תורה – ביחס להמשך המציצה ישירה בפה, לנוכח הערעורים שיצאו מקבוצות של רופאים כמבואר לעיל, וזו היתה תשובתו בכתב:

"לאחר ששמענו על מקרים בודדים שאחר שעשו ברית לתינוק כדת וכהלכה, וכפי המסורת המסורה לנו מדור דור, שלאחר החיתוך והפריעה מוצצין בפה דוקא, ונתגלה מחלת הרפס אצל התינוק, ונתעורר חשד שמא המציצה ישירה בפה היא הגורם למחלה זו אצל התינוק, ועל ידי זה באו כמה רופאים לדון שמא יש לבטל את המסורת של מציצה ישירה בפה ולשנותו לעשותו בכלי.

וכדי לברר הדברים נתאספו אצלינו גדולי המוהלים יחדיו עם רופאים מומחים לדון בענין זה ולשמוע דעת תורה כדת מה לעשות מכאן ולהבא.

והנה לאחר ששמענו היטב את כל צדדי הספק הן מצד המוהלים והן מצד הרופאים, ואחר התבוננות היטב מה דרכה של תורה, הרינו בזה לבאר את הדברים כדלהלן:

א. אחר שזה כמה וכמה שנים שבדקו גדולי הרופאים אחר כמה וכמה רבבות בריתות שעשו מציצה ישירה בפה, ומצאו שלא היו אלא מקרים בודדים של מחלת הרפס אצל התינוק, וגם במקרים אלו אין להם בירור שמקור המחלה בא מהמוהל, על כן אין שום סיבה על פי ההלכה לשנות המסורת של המציצה ישירה בפה כפי המקובל מדור דור.

ב. אין לחייב את כלל המוהלים לבדוק עצמם שמא הם נשאים של מחלת ההרפס, שנתברר שהוא חשש רחוק מאד על פי כל הנתונים שבידינו, ורק במקרה שח"ו ידוע על יחיד שהוא חולה בפועל (לא נשא בלבד) בהרפס, אזי אין לו להתעסק במצוה רבה זו. ושומר מצוה לא ידע דבר רע.

על זה באתי על החתום
שמואל הלוי ואזנר"

לאור ניתוח הדברים הללו פירסם מרן הגר"ש אלישיב שליט"א פסק הלכה ביום טו אדר א תשס"ה, ובו כתב:

"אחרי שהוברר הדבר על ידי רופאים מומחים בארה"ק ובחו"ל כי אין חשש רפואי שמציצה ישירה בפה - כפי שנהגו משנות דור ודור - תגרום ח"ו לפגיעה ברך הנימול, וב"ה רבבות אחב"י מקיימים מצוה זו בשמחה ואין פרץ וצווחה, הרי ברור שכל הדיבורים למנוע מציצה ישירה בפה הבל יפצה פיהם, וחלילה לשנות בכי הוא זה ענין המציצה ישירה בפה. אמנם כן כאשר יש למוהל פצע בפיו יעשה את המציצה ישירה בפה ע"י אחר.

יוסף שלי"

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

בנוסף לכך כתב הרב יוסף אפרתי שליט"א ביום כט בתשרי תשס"ח את הדברים הבאים:

"לכבוד

ידי"ע איש אשכולות

רבי אברהם פרופ' שטינברג שליט"א

שלו רב,

אודות ההצעה במכתבך מיום י"ג תשרי תשס"ח – שהוועדה הבין משרדית לפיקוח על המוהלים תוציא הנחיה כי "מוהל החשוד שהדביק תינוקות בעת המילה בנגיף הרפס יותר מפעם אחת, לא יבצע את המציצה ישירה בפה בעצמו, אלא ידאג שמישהו אחר יבצע את המציצה ישירה בפה" ע"כ.

הנני להודיעו כי לדעת מרן הגר"ש אלישיב שליט"א – ניתן להוציא הנחיה זו. בכבוד הראוי ובידידות,
יוסף נ. אפרתי"

נספח ב: תחקיר במקרים של הרפס ניאונטלי לאחר ברית מילה³¹

משרד הבריאות יבצע תחקיר בכל מקרה שנימול נדבק בהרפס לאחר ברית מילה. תחקיר זה יכלול ראיון עם המוהל, ההורים ומטפלים, בדיקת התיק הרפואי, ובדיקה מעבדתית של המוהל ושל כל המטפלים בתינוק.

המוהל חייב להפסיק מציצה ישירה בפה עד 45 יום או עד תום התחקיר, המאוחר מביניהם. הבירור המעבדתי יבוצע כדלקמן:

1. דיגום הפצעים אצל התינוק במטוש לבדיקת נגיף ההרפס בתרביות מקובלות.
  - א. אם התרבית תהא חיובית, תבוצע בדיקה לסוג ההרפס (סוג 1 או 2).
  - ב. המטפלים המיידיים והמוהל יעברו בדיקה סרולוגית (Western Blot), או PCR. אם התשובה תהא חיובית למי מהם תבוצע בדיקה לסוג ההרפס (סוג 1 או 2).
  - ג. אם הבדיקה הסרולוגית אצל המוהל תהא שלילית, או שסוג ההרפס אצלו תהא שונה מזו של התינוק, ייקבע שהמוהל איננו מקור ההדבקה והוא יוכל לחזור ולבצע מציצה ישירה בפה (אם עברו כבר 45 ימים).
- II. אם הבדיקה הסרולוגית אצל המוהל, ההורים או המטפלים תהא חיובית וגם תואמת את סוג ההרפס, תתבצע תרבית הוירוס. דבר זה ייעשה על ידי בדיקה יומיומית (למעט שבתות וחגים) של דגימות מטוש מהפה. מאחר והפרשת הוירוס יכולה

³¹ תרגום והתאמה מההנחיות שפורסמו על ידי משרד הבריאות של מדינת ניו יורק ביום 28.4.2006.

הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים

להתרחש בין 9 ל-15 ימים בחודש, יהא צורך בדגימות מטוש מהפה במשך חודש ימים. אם ניתן יהא לבודד את נגיף ההרפס תתבצע בדיקה נוספת בשיטת restriction fragment length polymorphism (RFLP). בדיקה זו תבוצע על ידי משרד הבריאות והיא תישלח למעבדות מתאימות בעולם. בדיקה כזו עשויה לקחת כשבועיים.

III. הבדיקות יתבצעו בשיטת עיוורת, היינו המעבדות לא ידעו לזהות את הנבדקים.

ג. בהתאם לתוצאות RFLP ינקטו האמצעים הבאים:

I. אם בדיקת DNA מהנגיף של התינוק ומהנגיף של המוהל יהיו זהים – יוכרז המוהל כמקור ההדבקה של התינוק. במקרה כזה ייאסר על המוהל לבצע מציצה ישירה בפה לעולם.

II. אם תימצא אי-התאמה ב-DNA בין הנגיף אצל המוהל ואצל התינוק, המוהל יוכרז כמי שאיננו מקור ההדבקה, והוא יוכל לחזור ולבצע מציצה ישירה בפה.

III. כמו כן אם יימצא שאחד המטפלים נושא נגיף הרפס זהה לזה של התינוק, המוהל יוכרז כמי שאיננו מקור ההדבקה, והוא יוכל לחזור ולבצע מציצה ישירה בפה.

IV. במקרים שהבדיקות לא יאפשרו לשלול את המוהל כמקור ההדבקה של התינוק, מפני שבבדיקת RFLP לא בוצעה בגלל: 1 – לא הצליחו לתרבת את הוירוס כלל; או 2 – הצליחו לתרבת ולבצע RFLP אצל ההורים ו/או המטפלים ונמצא שהנגיף אצלם איננו זהה לזה של התינוק, אך לא הצליחו לתרבת את המוהל – אזי על מנת שהמוהל יוכל להמשיך ולבצע מציצה ישירה בפה עליו לנהוג באחת משלוש הדרכים הבאות:

(א) להימנע ממציצה ישירה בפה עד אשר יימצא בוודאות (אם אי פעם זה יקרה) שסוג נגיף ההרפס שלו שונה מזה של התינוק, או שסוג נגיף ההרפס שמי מהמטפלים זהה לזה של התינוק; או

(ב) אם המוהל מבצע הרבה בריתות עם מציצה ישירה בפה עליו ליטול כדור Valtrex (Valacyclovir) 500 mg יום-יום כל עוד הוא עוסק במילה; או

(ג) אם המוהל מבצע מעט בריתות עם מציצה ישירה בפה עליו לקחת כדור Valtrex (Valacyclovir) 500 mg במשך שלושה ימים לפני ביצוע המילה עם מציצה ישירה בפה.

הרבנות הראשית לישראל

THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

מחלקת ברייתות

בס"ד,

א' בניסן התשס"ג
לסדר "וביום השמיני ימול בשר עורלתו"
3 באפריל 2003

לכבוד

מרן ורבנן הרבנים המקומיים בארעא דישראל שליט"א
וראשי המועצות הדתיות

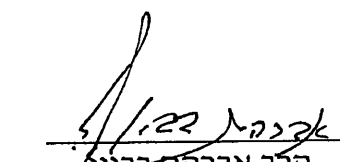
שלום רב!

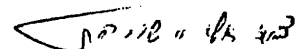
נחרדנו כשהובאו לוועדה לפיקוח על המוהלים פרסומים של גופים מסחריים
המפרסמים שהם מבצעים "מילה טובה" ללא טקס ברית אורטודוקסי ללא ברכות
ללא מציצת דם הברית, כלומר כריתת עורלה שלא על פי ההלכה.

לא שיערנו לעצמנו כי נגיע לתקופה בה גופים במדינת ישראל ירצו לעקור מהיסוד
את המצווה המתקיימת מאז אברהם אבינו בהתאם להלכה בכל תפוצות ישראל
תוך מסירות נפש.

בנוסף לכך, הולכת ומתרחבת התופעה של רופאים המציגים ומפרסמים את עצמם
כמוהלים על אף שאינם מוסמכים מטעם הוועדה לפיקוח על המוהלים.

לכן, אנו מבקשים לתלות את המודעה המצי"ב בבתי הכנסת ובכל מקום ציבורי
המתאים לכך וכן ליידע את בני קהילותיכם במסגרות דרשותיכם ושיעוריכם.

הרב אברהם בן-ציון
מנהל הוועדה לפיקוח
על המוהלים

ד"ר אלי י. שושני
יו"ר הוועדה לפיקוח
על המוהלים

העתק: מרן הרבנים הראשיים לישראל.
הרה"ג, הרב ישראל מאיר לאו שליט"א.
הראשון לציון, הרב אליהו בקשי דורון שליט"א.
מנכ"ל הרבנות הראשית לישראל, מר עודד וינר.*

הרבנות הראשית לישראל THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

מחלקת בריתות

בס"ד,

כ"ה באדר התשס"ד
18 במרץ 2004
0772התשס"ד

למוהלי ישראל די בכל אתר ואתר - ד' עליהם יתנו.

שלום רב!

דעת תורה בדבר השימוש במגנים אסורים

גדולי ישראל - מרן ורבנן שליט"א, אחר שראו את פעולתם של מגנים אלה, - קלאמ"פ - בורנשטיין, מגן עם ציד, מגן צד, הכורתיים את עור הערלה ומנתקים אותו ממקום חיותו קודם לביצוע הברית, גם גורמים צער גדול מאוד שאין לו מחילה בעת תחיבתם, הורו לנו להביא בפניכם את פסקם וחוות דעת כדלקמן:

א. המשתמש במגן כנהוג בימינו, ישתמש במגן רגיל עם חריץ רחב, אשר לא יפחת בכל אורכו מ-1 מ"מ שוחק, שכן זה הוא המגן הנדרש לרוב הבריתות.

ב. בשעת צורך, כגון באבר קטן, אפשר להשתמש במגן צר יותר, אך לא פחות מ-0.6 מ"מ. חריץ מינימלי זה נמצא ראוי ע"י מוהלים רבים ובדיקה למעשה, במקרה הנצרך ביותר.

ג. שימוש במגנים אחרים שלא עפ"י הנזכר, אסורים מבחינה הלכתית ומבחינה רפואית ויש בהם גם משום שינוי מנהג אבותינו ואבות אבותינו מדור מדור.

חוות דעת זו נכתבה לאור תשובות, מאורי הדור וגדולי ישראל הרבנים הרשומים מטה - עפ"י סדר קבלתן:

הרב שמואל הלוי ואזנר	שליט"א	הרב עובדיה יוסף	שליט"א
הרב יוסף שלום אלישיב	שליט"א	הרב מאיר מזוז	שליט"א
הרב ניסים קרליץ	שליט"א	הרב אברהם שפירא	שליט"א
הרב חיים קניבסקי	שליט"א	הרב משה הלברשטאם	שליט"א
הרב ישראל מאיר לאו	שליט"א	הרב מרדכי אליהו	שליט"א
הרב אליהו בקשי דורון	שליט"א	הרב זלמן נחמיה גולדברג	שליט"א

הרבנים הראשיים הרב משה שלמה עמאר שליט"א והרב יונה מצגר שליט"א עם כניסתם לתפקידם הצטרפו לקריאה הנ"ל.

מודעה כעין זו הוציאו גם הרבנים הגאונים:
רבי יצחק טוביה ויס שליט"א

רבי משה שטרנבוך שליט"א	רבי משה הלברשטאם שליט"א
רבי מאיר ברנדסופר שליט"א	רבי אברהם יצחק אולמן שליט"א

ברכה
הרב אברהם צנען
מנהל הוועדה לפיקוח על מוהלים

נ.ב. דברי הרבנים יובאו במלואם בעז"ה ביום העיון הקרוב.

- מוהל – מי אנחנו
- מפת האתר
- מצא לי מוהל
- צור קשר
- שאלות נפוצות

כל מה שרציתם לדעת...

952

ברית מילה – מה בכלל קורה שם?

נכתב ע"י: המוהל - הנהלה

0 תגובות

אהבתם ? לחצו

0

אתה נמצא כאן:

דף הבית « מוהל - כתבות כלליות » ברית מילה – מה בכלל קורה שם?

ברית מילה ? מוהל ? מידע בנושא

ברית המילה היהודית שונה מהליך המילה הרפואי או ההליך המקביל בדתות אחרות. ביהדות הרבנית הליך המילה כולל שלושה שלבים שונים:

"מילה", או החיתוך, למעשה.

"פריעה", חשיפת העטרה.

"מציצה", על מנת למנוע קרישת דם.

מילה היא חיתוך העורלה בסכין, והיא השלב הראשון והמרכזי בברית המילה, הנעשה ע"י מוהל. המוהל משתמש בסכין מילה, ומגן עטרה מיוחד מונע פגיעה בה. מוהל רופא משתמש במכשור מורכב יותר המשמש לתפיסת העורלה, מעיכתה וחיתוכה בהליך שנמשך כעשר דקות.

רבים מתנגדים לטכניקה רפואית זו, משום שהיא נוגדת את ההלכה היהודית. ע"פ ההלכה, המצווה מתקיימת בכריתת העורלה ובהטפת דם, אך בתהליך הרפואי העורלה אינה "בשר חי" בשעת הכריתה, והדם נמנע על ידי התופסנים.

הפריעה, השלב השני במילה, היא חשיפת העטרה על ידי הפרדתה מהקרום הרך הנותר תחת עור העורלה. היא מזכרת במשנה, אך בלי הסבר על אופן ביצועה. ע"פ פירושים מסוימים ביצוע הפריעה נעשה בעזרת ציפורני המוהל, אך ע"פ

פירושים אחרים ניתן לעשות זאת בעזרת כלי, כך שאתם מוזמנים לבחור את הפרשנות המועדפת עליכם. הפריעה בהליך הרפואי נעשית כחלק משלב המילה.

על פי המשנה, מי שמל ולא פרע את המילה, כאילו לא מל.

המציצה נעשית לאחר המילה והפריעה, ונעשית ע"י המוהל. המוהל מוצץ את הפצע עד שיצא ממנו דם, ועל פי המשנה והתלמוד היא נחוצה לשם מניעת סכנה מהנימול. הפירוש המקובל הוא שהדם נקרש וישנה סכנה אם המוהל לא מוצץ את הפצע.

כיום, ידוע כי מציצת הפצע עלולה לסכן את התינוק מאחר ויש חשש לסכנות בריאותיות של הדבקות במחלות זיהומיות ובהן הרפס, ולכן יש הגורסים שצריך לבצע את המציצה דרך שפופרת סטרילית. הסוגיה עלתה לאחרונה לאחר מספר מקרים בהם תינוקות נדבקו בהרפס שעבר בשעת מציצת הפצע על ידי המוהל. למרות זאת, רוב טקסי ברית המילה בישראל הנעשים על ידי מוהלים חרדים, נעשים בדרך של מציצה בפה, בעוד שרוב הבריתות בישראל מבוצעות על ידי תחליף מציצה.

כיום יש מודעות רבה יותר להיגיינה וניתן לראות מוהלים רבים המקפידים על שטיפת פיהם בחומרים מחטאים.

שלושת השלבים הללו מוזכרים כבר במשנה, מסכת שבת, פרק י"ט, ב': "מוהלין ופורעין ומוצצין ונותנים עליה איספלנית וכמון".

תוכלו לקרוא עוד על מהלך הטקס עצמו בעדות השונות, במאמרים הבאים.

לקטלוג חוברות המכון ולהזמנות
היכנסו לאתר המכון:
www.puah.org.il

או באמצעות :
טלפון: 02-6515050 / שלוחה 133
דואר אלקטרוני: hl@puah.org.il

מכון פוע"ה